

Udskriftsdato: 10. januar 2026

VEJ nr 10410 af 19/12/2022 (Gældende)

Vejledning om behandling af ægteskabssager

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Social-, Bolig- og Ældremin., j.nr. 2022-444

Vejledning om behandling af ægteskabssager

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1: Anmodning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne

- 1.1. Hvilken myndighed skal prøve ægteskabsbetingelserne?
- 1.2. Prøvelse af ægteskabsbetingelserne for nordiske statsborgere
- 1.3. Digital selvbetjening, ægteskabserklæring og øvrige dokumenter til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne
- 1.4. Dokumentation for parternes identitet m.v.
- 1.5. Oversættelser og tolkebistand
- 1.6. Gebyr

Kapitel 2: Ægteskabsbetingelserne

- 2.1. Prøvelse af ægteskabsbetingelserne
 - 2.1.1. Ægteskabsbetingelserne generelt
 - 2.1.2. Behandling af sager om prøvelse af ægteskabsbetingelserne (processuel skadevirkning)
 - 2.1.3. Udstedelse af prøvelsesattest
 - 2.1.4. Dispensation fra ægteskabsbetingelser
 - 2.1.5. Afslag på dispensation fra en ægteskabsbetingelse
- 2.2. Alderskravet
- 2.3. Samtykke fra værge, herunder dispensation
- 2.4. Ægteskab mellem nærtbeslægtede, herunder tilladelse
 - 2.4.1. Slægtninge i ret op- og nedstigende linje samt søskende
 - 2.4.2. Ægteskab mellem personer hvor den ene har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstigende linje
- 2.5. Begge parter skal være ugifte
 - 2.5.1. Dokumentation for at en part aldrig har været gift, herunder civilstandsattester
 - 2.5.1.1. Hvornår kræves civilstandsattest fremlagt
 - 2.5.1.2. Hvornår kan civilstandsattest ikke kræves fremlagt
 - 2.5.2. Dokumentation for ophør af ægteskab (skilsmisse m.v. og død)
 - 2.5.2.1. Skilsmisse m.v. og dødsfald i Danmark
 - 2.5.2.2. Skilsmisse m.v. og dødsfald i de nordiske lande
 - 2.5.2.3. Skilsmisse m.v. og dødsfald uden for Norden
 - 2.5.2.3.1. Generelle dokumentationskrav
 - 2.5.2.3.2. Særlige krav til anerkendelse af udenlandske skilsmisser
 - 2.5.2.4. Forelæggelse for Familieretshuset
- 2.6. Indgåelse af nyt ægteskab når det tidligere ægteskab er opløst ved død (krav om skifte af eventuel delingsformue), herunder dispensation
 - 2.6.1. Dødsboet behandles i Danmark
 - 2.6.1.1. Dokumentation for at privat skifte eller lignende er afsluttet
 - 2.6.1.2. Dokumentation for at dødsboet er taget under behandling af bobestyrer eller under offentligt skifte
 - 2.6.1.3. Dokumentation for at der ikke var formuefællesskab i det tidligere ægteskab
 - 2.6.1.4. Ægtefællerne var separerede ved dødsfaldet
 - 2.6.1.5. Arvingerne efter afdøde giver samtykke til indgåelse af nyt ægteskab

- 2.6.1.6. Den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo
- 2.6.1.7. Skiftefritagelse
- 2.6.2. Dødsboet behandles ikke i Danmark
- 2.6.3. Indgåelse af nyt ægteskab efter skilsmisse
- 2.7. Lovligt ophold, herunder dispensation
- 2.8. Eventuel erklæring om kendskab til reglerne om familiesammenføring
- 2.9. Evne til at handle fornuftsmæssigt
- 2.10. Dobbeltvielse
- 2.11. Proformaægteskab
- 2.12. Falske dokumenter

Kapitel 3: Borgerlig vielse

- 3.1. Grundlaget for borgerlige vielser
- 3.2. Hvem kan foretage borgerlige vielser
- 3.3. Vielsessted og -tidspunkt
- 3.4. Vielsen
- 3.5. Afslag på at foretage en vielse

Kapitel 4: Prøvelses- og ægteskabsbøger samt vielser i trossamfund

- 4.1. Prøvelsesbog
- 4.2. Ægteskabsbog
- 4.3. Prøvelses- og vielsesmyndighedens arkiv
- 4.4. Kommunens udstedelse af vielsesattest når vielse er foretaget i et trossamfund

Kapitel 5: Navneændring på bryllupsdagen

- 5.1. Generelt om navneændring på bryllupsdagen
- 5.2. Prøvelsesmyndighedens opgaver
- 5.3. Vielsesmyndighedens opgaver

Kapitel 6: Nødvielser, proformaægteskaber, arrangerede ægteskaber og tvangsægteskaber

- 6.1. Nødvielser
- 6.2. Tvangsægteskaber

Kapitel 7: Et ægteskabs gyldighed

Kapitel 8: Civilstandsattest og ægteskabsattest til brug for vielse i udlandet

Kapitel 9: Anerkendelse af udenlandske ægteskaber og partnerskaber mellem to personer af samme køn

- 9.1. Generelt om anerkendelse af udenlandske ægteskaber
- 9.2. Indhentning af oplysninger, dokumenter m.v.
 - 9.2.1. Dokumenter
 - 9.2.2. Oplysninger om vielsesregler i andre lande
 - 9.2.3. Situationer hvor dokumentation for et udenlandsk ægteskab ikke kræves fremlagt
 - 9.2.4. Situationer hvor dokumentation for et udenlandsk ægteskab er fremlagt, men hvor myndigheden er i tvivl om dokumentets ægthed

- 9.3. Betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab
 - 9.3.1. Ægteskabet skal være gyldigt i det land, hvor det er indgået
 - 9.3.2. Begge parter skal have været til stede ved vielsen
 - 9.3.3. Der må ikke være tale om et proformaægteskab
 - 9.3.4. Begge parter skal ved vielsen være fyldt 18 år
 - 9.3.5. Anerkendelse af ægteskabet må ikke stride mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public)
 - 9.3.6. Tilfælde, hvor ægteskabet undtagelsesvist kan anerkendes, hvis der foreligger tvingende grunde herfor, og parterne stilles i en urimelig situation
- 9.4. Særligt om udenlandske partnerskaber mellem to personer af samme køn
- 9.5. Forelæggelse for Familieretshuset

Kapitel 10: Omdannelse af registreret partnerskab til ægteskab

Bilag 1

Indledning

Denne vejledning henvender sig primært til prøvelses- og vielsemyndigheden i kommunerne og til Familieretshuset som prøvelsesmyndighed. Vejledningen kan dog også være relevant for andre myndigheder, der behandler sager, hvor det kan være nødvendigt at tage stilling til, om et ægteskab indgået i udlandet kan anerkendes i Danmark.

I vejledningen beskrives sagsgangen i forbindelse med indgåelse af ægteskab, herunder hvor man kan indgå ægteskab, hvem der har kompetence til at foretage vielser, hvilke dokumenter der er nødvendige for sagsbehandlingen, betingelserne for at blive gift, og hvordan sagen afsluttes efter vielsen m.v.

Vejledningen beskriver også kommunens og Familieretshusets opgaver i forbindelse med borgeres indgåelse af ægteskab i udlandet, og den beskriver betingelserne for anerkendelse af udenlandske ægteskaber og skilsmisser.

Herudover er der i vejledningen en beskrivelse af særlige emner som navneændring på bryllupsdagen, nødvielser, proformaægteskaber og tvangsægteskaber m.v.

Reglerne om indgåelse af ægteskab findes i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (herefter ægteskabsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 87 af 29. januar 2019, som ændret ved § 1 i lov nr. 203 af 5. marts 2019 om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og lov om Familieretshuset (Overførsel af Statsforvaltningens opgaver med prøvelse af ægteskabsbetingelserne til Familieretshuset m.v.).

Derudover er der i bekendtgørelse om indgåelse af ægteskab (herefter ægteskabsbekendtgørelsen) fastsat nærmere regler om fremgangsmåden m.v. ved indgåelse af ægteskab.

Denne vejledning anvendes fra den 1. januar 2023 og erstatter vejledning nr. 9263 af 20. marts 2022 om behandling af ægteskabssager.

Vejledningen er opdateret som følge af lov nr. 1533 af 19. december 2017 om Lov om trossamfund uden for folkekirken som er trådt i kraft den 1. januar 2018.

Med loven om trossamfund uden for folkekirken er sondringen mellem anerkendte og godkendte trossamfund ophævet og i stedet anvendes terminologien "de anerkendte trossamfund". Som en følge heraf ophører retten for de trossamfund, der var anerkendt ved kongelig resolution, til at føre ministerialbøger i

forbindelse med navngivning, navneændring og vielse samt udstedelse af navne-, dåbs- og vielsesattester pr. 1. januar 2023.

Det bemærkes, at det er muligt for par af samme køn at indgå ægteskab i alle de nordiske land. Den nordiske ægteskabskonvention finder derfor også anvendelse for ægtepar af samme køn, men konventionen finder fortsat ikke anvendelse for registreret partnerskab, da dette ikke er et ægteskab.

Vejledningen gælder ikke for Grønland.

1. Anmodning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne

1.1. Hvilken myndighed skal prøve ægteskabsbetingelserne?

Det følger af § 13, stk. 1 og 3, i ægteskabsloven, at sager om prøvelse af ægteskabsbetingelserne fordeles mellem prøvelsesmyndighederne i kommunerne og Familieretshuset som beskrevet i det følgende. I denne vejledning anvendes prøvelsesmyndigheden som fælles betegnelse for kommunerne og Familieretshuset, når disse myndigheder varetager opgaver som prøvelsesmyndighed.

Prøvelsesmyndighederne i kommunerne foretager efter § 13, stk. 1, i ægteskabsloven prøvelsen af ægteskabsbetingelserne, hvis begge parter har dansk indfødsret, statsborgerskab i et af de andre nordiske lande, tidsubegrænset opholdstilladelse i Danmark eller ret til tidsubegrænset ophold i Danmark efter EU-reglerne.

Familieretshuset foretager efter § 13, stk. 3, i ægteskabsloven prøvelsen af ægteskabsbetingelserne for par, hvor begge parter ikke har dansk indfødsret, statsborgerskab i et af de andre nordiske lande, tidsubegrænset opholdstilladelse i Danmark eller ret til tidsubegrænset ophold i Danmark efter EU-reglerne.

Tidsubegrænset opholdstilladelse i Danmark kan meddeles, hvis betingelserne i § 11 i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017 med senere ændringer, er opfyldte. Udlændinge, der er omfattede af EU-reglerne om fri bevægelighed, har ret til tidsubegrænset ophold i Danmark efter EU-reglerne, når de opfylder betingelserne i § 19 i bekendtgørelse nr. 474 af 12. maj 2011 om ophold i Danmark for udlændinge, der er omfattet af Den Europæiske Unions regler (EU-opholdsbekendtgørelsen) med senere ændringer.

Ved ansøgningen om prøvelse af ægteskabsbetingelserne giver parterne prøvelsesmyndigheden oplysninger om grundlaget for deres ophold i Danmark:

- For personer, der er registrerede i CPR med bopæl i Danmark, vedlægges ikke dokumentation for dansk indfødsret og statsborgerskab i et af de andre nordiske lande (Finland, Island, Norge og Sverige), da oplysninger herom findes i CPR.
- For personer, der ikke er registrerede i CPR med bopæl i Danmark, dokumenteres dansk indfødsret og statsborgerskab i et af de andre nordiske lande (Finland, Island, Norge og Sverige) ved fremlæggelse af kopi af den pågældendes pas.
- For personer med tidsubegrænset opholdstilladelse i Danmark dokumenteres dette ved fremlæggelse af kopi af opholdstilladelsen. Der henvises til § 11 i udlændingeloven.
- For personer med ret til tidsubegrænset ophold i Danmark efter EU-reglerne dokumenteres dette ved fremlæggelse af kopi af bevis for ret til tidsubegrænset ophold eller opholdskort. Der henvises til § 19 i EU-opholdsbekendtgørelsen.

Fremlægges der dokumentation for tidsubegrænset opholdstilladelse i Danmark eller ret til tidsubegrænset ophold i Danmark efter EU-reglerne, skal prøvelsesmyndigheden i kommunen kontrollere, at den fremlagte dokumentation svarer til oplysningerne om den pågældende udlænding i Udlændinge Informations Portalen (UIP) på nyidanmark.dk. Dette skyldes, at opholdstilladelsen eller retten til tidsubegrænset

ophold kan være bortfaldet eller inddraget, jf. kapitel 3 i udlændingeloven og kapitel 7 i EU-opholdsbekendtgørelsen.

Hvis en ansøgning, der skal behandles af Familieretshuset, er indgivet til kommunen, skal kommunen afvise sagen og tilbagebetale et eventuelt gebyr. Kommunen kan ikke videresende ansøgningen til Familieretshuset, da ansøgning til Familieretshuset skal indgives til Familieretshuset ved brug af Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning eller på en særlig blanket, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 22, stk. 2, og da parret sammen med ansøgningen skal betale et gebyr for behandlingen af ansøgningen om prøvelse af ægteskabsbetingelserne. Ved afvisningen skal parterne henvises til at indgive en ny ansøgning til Familieretshuset. Der henvises til punkt 1.3. og 1.6.

Hvis kommunen er i tvivl om, hvorvidt kommunen har kompetence til at behandle en sag, f.eks. fordi der er tvivl om, hvorvidt en part har tidsubegrænset opholdstilladelse i Danmark eller ret til tidsubegrænset ophold i Danmark efter EU-retten m.v., skal kommunen rette henvendelse til Familieretshuset, der yder hjælp og vejledning til afklaring af spørgsmålet eventuelt ved inddragelse af udlændingemyndighederne.

Når prøvelsen af ægteskabsbetingelserne skal foretages af kommunen som prøvelsesmyndighed, er det prøvelsesmyndigheden i parternes bopælskommune, der foretager prøvelsen, jf. ægteskabslovens § 13, stk. 2. Bor parterne i forskellige kommuner, kan de selv vælge, hvilken af kommunerne de vil sende ansøgningen til. Hvis ingen af parterne har bopæl her i landet, foretages prøvelsen der, hvor en af parterne opholder sig, jf. ægteskabslovens § 13, stk. 2.

1.2. Prøvelse af ægteskabsbetingelserne for nordiske statsborgere

Loven i det nordiske land, hvor en part er statsborger, skal altid anvendes ved prøvelsen af ægteskabsbetingelserne, hvis den pågældende anmoder om det.

Skal retten til at indgå ægteskabet prøves efter loven i et andet nordisk land, skal parten fremlægge en ægteskabsattest udstedt af myndighederne i det pågældende land, som viser, at ægteskabsbetingelserne i det pågældende land er opfyldte. Attesten må ikke være mere end fire måneder gammel.

Ifølge de senest tilgængelige oplysninger fra de andre nordiske lande udstedes en sådan attest i Finland af en befolkningsregisterfører (borgerlig eller kirkelig myndighed), i Island af en sysselmand, en islandsk ambassade eller legation, i Norge af en borgerlig vigselsmand, Barne- og familiedepartementet, en norsk ambassade eller legation, og i Sverige af en skattemyndighed, Udenrigsdepartementet, en svensk ambassadør, gesandt eller konsul. Hvis prøvelsesmyndigheden er i tvivl om, hvorvidt en ægteskabsattest fra et af de andre nordiske lande er udstedt af den rette myndighed, kan myndigheden kontakte det pågældende lands ambassade i Danmark.

Hvis en part kan fremvise en sådan ægteskabsattest, skal prøvelsesmyndigheden ikke foretage yderligere prøvelse for den pågældende part. Uanset dette skal ægteskabsbetingelserne prøves efter dansk ret for den anden part. Dette omfatter også de ægteskabsbetingelser, der vedrører forholdet mellem parterne, dvs. betingelserne vedrørende nært slægtskab og adoptivforhold, jf. §§ 6-8 i ægteskabsloven, og proformaægteskab, jf. § 8 a i ægteskabsloven. Er disse ægteskabsbetingelser ikke opfyldte, skal prøvelsesmyndigheden afslå at udstede en prøvelsesattest.

Der henvises til ægteskabsbekendtgørelsens kapitel 4 og til artikel 1 i konvention af 6. februar 1931 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indeholdende internationalprivatretningsbestemmelser om ægteskab, adoption og værgemål (herefter kaldet den nordiske ægteskabskonvention), som er offentliggjort ved bekendtgørelse nr. 323 af 28. december 1931, Lovtidende C. Konventionen er senere

ændret flere gange, og den gældende ordlyd af artikel 1 fremgår af bekendtgørelse nr. 23 af 14. februar 1974. Konventionen finder også anvendelse for ægteskab mellem to personer af samme køn.

Ægteskabsbetingelserne prøves ikke, hvis parterne fremlægger en ægteskabsattest fra finske, islandske, norske eller svenske myndigheder om, at der efter loven i det pågældende land ikke er noget til hinder for, at de indgår ægteskab med hinanden. Attesten skal være udstedt inden for de sidste fire måneder. Der henvises til ægteskabsbekendtgørelsens § 16, stk. 2, og artikel 2 i den nordiske ægteskabskonvention, der findes i bekendtgørelse nr. 68 af 17. august 1970. Med en sådan ægteskabsattest kan parret blive gift i Danmark uden forudgående dansk prøvelse af ægteskabsbetingelserne, og de kan derfor rette henvendelse direkte til vielse myndigheden.

1.3. Digital selvbetjening, ægteskabserklæring og øvrige dokumenter til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne

En ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne skal indgives til prøvelsesmyndigheden ved anvendelse af den digitale løsning, som den pågældende myndighed stiller til rådighed (digital selvbetjening), jf. ægteskabslovens § 58 d, stk. 1. Hvis en ansøgning ikke er indgivet digitalt, og hvis ansøgningen ikke er omfattet af undtagelserne herom i ægteskabslovens § 58 d, stk. 3 eller 4, afvises ansøgningen. Den kommunale prøvelsesmyndigheds afgørelse om at afvise en ansøgning kan ikke påklages. Familieretshusets afgørelse om at afvise en ansøgning kan indbringes for familieretten, jf. § 39 i lov om Familieretshuset.

Er der særlige forhold, der gør, at parterne, der har anmodet om prøvelse af ægteskabsbetingelserne, ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, jf. ægteskabslovens § 58 d, stk. 3, må anmodningen ikke afvises, men parterne skal vejledes om, på hvilken måde de så skal indgive anmodningen.

Hvis prøvelsesmyndigheden eksempelvis har afvist en anmodning, der ikke er indgivet digitalt, og parterne derefter kontakter prøvelsesmyndigheden og oplyser, at de ikke skal eller kan indgive anmodningen digitalt, skal det undersøges, om der foreligger særlige forhold.

Det er prøvelsesmyndigheden, der ud fra et konkret skøn vurderer, om der foreligger særlige forhold. Der skal i den forbindelse lægges vægt på parternes beskrivelse af egne evner og muligheder for at anvende it-værktøjer og eventuelle problemer med at søge om hjælp, ligesom kommunen ud fra en helhedsvurdering af parterne må bedømme, om de vil kunne ansøge digitalt efter modtagelse af hjælp hertil.

Særlige forhold kan for eksempel foreligge, hvor der er tale om parter med særlige handicap, såvel kognitiv som fysisk funktionsnedsættelse samt demens, parter, der mangler digitale kompetencer, visse socialt udsatte parter, parter med psykiske lidelser, hjemløse, parter med sprog vanskeligheder m.v., hvor hjælp eller medbetjening til den digitale ansøgning fra prøvelsesmyndighedens side konkret vurderes ikke at være en egnet løsning. Der vil således kunne være tale om, at der foreligger særlige forhold for nogle af de nævnte parter, der gør, at de ikke kan ansøge digitalt. Tilsvarende vil der også være parter fra de nævnte grupper, der kan og derfor skal ansøge digitalt.

Særlige forhold vil eksempelvis også foreligge, hvor en part er indsat i fængsel eller er institutionsanbragt og af den grund ikke har adgang til en computer eller lignende digital platform, hvorfor parten ikke kan ansøge digitalt.

Udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet kan ikke få NemID, medmindre de har et dansk personnummer enten på grund af tidligere bopælsregistrering i Danmark eller på grund af et tildelt administrativt personnummer. Det må derfor anses for et særligt forhold, at de pågældende borgere ikke kan få NemID og derfor ikke kan anvende den digitale løsning. Forudsætningen for at få offentligt digital signatur (eksempelvis NemID) er, at borgeren er over 15 år, at borgeren har et dansk personnummer og dermed er

registreret i CPR, og at borgeren kan legitimere sig fyldestgørende. Det bemærkes, at Færøerne har deres eget folkeregistreringssystem og ikke er en del af CPR, men at mange færinger har personnumre på grund af tidligere ophold i eller forbindelse til Danmark.

Da en digital anmodning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne skal underskrives digitalt af begge parter, må det anses som et særligt forhold, at parterne ikke kan få NemID og derfor ikke kan anvende den digitale løsning. Hvis parterne ikke har, men begge kan få udstedt NemID, skal prøvelsesmyndigheden bede dem om at anskaffe sig NemID. Hvis prøvelsesmyndigheden vurderer, at der foreligger særlige forhold, der kan begrunde fravigelse af kravet om digital selvbetjening som omtalt ovenfor, kan der dog ikke stilles krav herom.

Familieretshusets digitale selvbetjeningsløsning kan også anvendes af parter, der ikke har NemID, f.eks. udenlandske statsborgere med bopæl i udlandet. Familieretshuset kan dog ikke kræve, at parter, der ikke har NemID og dermed ikke er omfattet af bestemmelsen om obligatorisk selvbetjening i § 58 d, stk. 1, i ægteskabsloven, skal anvende selvbetjeningsløsningen.

Udover særlige forhold hos parterne kan der også helt ekstraordinært forekomme situationer, hvor omstændighederne ved ansøgningen eller hos prøvelsesmyndigheden gør, at der ikke kan ansøges digitalt. Der kan eksempelvis være tale om, at den digitale selvbetjening ikke er indrettet til at håndtere en bestemt situation. Tilsvarende skal prøvelsesmyndigheden anvise parterne en anden måde at ansøge på, hvis selvbetjeningssystemet er ude af drift.

Når en ansøgning ikke skal indgives digitalt, skal ansøgningen indgives på en blanket kaldet ægteskabserklæring, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 1, stk. 1. Der anvendes to typer af ægteskabserklæringer, der skal være godkendt af Familieretshuset, jf. bekendtgørelsens § 22:

- Ægteskabserklæring til brug for indgivelse af ansøgning til en kommunal prøvelsesmyndighed om prøvelse af ægteskabsbetingelserne.
- Ægteskabserklæring til brug for indgivelse af ansøgning til Familieretshuset om prøvelse af ægteskabsbetingelserne.

Ægteskabserklæringen skal underskrives af begge parter. Hvis den ene part ikke kan indgive ansøgningen om prøvelse af ægteskabsbetingelserne digitalt, skal ansøgningen indgives ikke-digitalt, underskrevet af begge parter.

I forbindelse med indgivelse af en ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne skal prøvelsesmyndigheden sørge for, at parterne modtager orientering om reglerne om ægtefællers økonomiske forhold i form af pjecen ”Når I skal giftes – husk økonomien”, der er et bilag til ægteskabserklæringen, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 1, stk. 3. Parterne modtager pjecen, når de udfylder ansøgningen via den digitale selvbetjeningsløsning, da pjecen er en del af selvbetjeningsløsningen. Hvis ansøgningen indgives skriftligt, modtager parterne ligeledes pjecen, da den er en del af ægteskabserklæringen.

Det er prøvelsesmyndigheden, der vurderer, om parterne skal fremlægge yderligere dokumenter til brug for prøvelsen, eksempelvis til brug for vurderingen af om parten er ugift, jf. punkt 2.5.

1.4. Dokumentation for parternes identitet m.v.

Begge parter skal fremlægge dokumentation for navn og fødselsdato.

Hvis prøvelsesmyndigheden er i tvivl om parternes identitet, kan myndigheden kræve billedlegitimation forevist.

Hvis en part bor i Danmark eller Grønland, fremgår oplysningerne om navn og fødselsdag som udgangspunkt af CPR. Parten skal derfor ikke fremvise fødsels-, navne- eller dåbsattester m.v. Er prøvelsesmyndigheden i tvivl om oplysningerne i CPR, kan myndigheden dog bede parten om at fremvise attesterne m.v.

Et navn, der afviger fra eller ikke fremgår af CPR eller partens fødsels-, navne- eller dåbsattester, skal dokumenteres på anden måde f.eks. ved vielsesattest, partnerskabsattest eller navnebevis.

Hvis en part bor i udlandet eller på Færøerne og derfor ikke er bopælsregistreret i CPR, skal navn og fødselsdato dokumenteres på anden måde, f.eks. ved kopi af pas.

Der bør som udgangspunkt ikke stilles krav om fremlæggelse af originale dokumenter, når det drejer sig om dokumenter, der er udstedt af danske myndigheder. Det er tilstrækkeligt at fremlægge kopier af dokumenterne eller scanne dokumenterne og sende dem til prøvelsesmyndigheden sammen med ansøgningen eller via sikker e-mail.

Andre dokumenter, herunder udenlandske dokumenter og eventuel oversættelse heraf, skal indledningsvist indscannes eller indsendes til prøvelsesmyndigheden i kopi. Prøvelsesmyndigheden kan, hvis der opstår behov herfor, anmode parten om at fremlægge dokumenterne i original.

Da asylansøgere m.v. ofte ikke er i besiddelse af et pas, kan deres identitet dokumenteres ved fremlæggelse af legitimationskort udstedt af de danske udlændingemyndigheder. Hvis Familieretshuset er i tvivl om en asylansøgers identitet, kan Familieretshuset med samtykke fra asylansøgeren kontakte udlændingemyndighederne.

1.5. Oversættelser og tolkebistand

Prøvelsesmyndigheden kan bestemme, at dokumenter, der er nødvendige for prøvelsen, og som ikke er affattet på dansk, skal oversættes. Familieretshuset stiller i praksis krav om, at dokumenter oversættes til dansk, engelsk eller tysk.

Udgiften til oversættelse afholdes af parterne, medmindre dokumenterne er affattede på et nordisk sprog, og en af parterne er nordisk statsborger. Dette gælder dog ikke, hvis parterne selv lader dokumenterne oversætte ved en uddannet translatør el.lign.

Afholdes der et møde med parterne, og taler parterne ikke dansk, kan den kommunale prøvelsesmyndighed tilkalde en uddannet translatør el.lign. Udgiften herved afholdes af parterne, hvis ingen af dem har bopæl her i landet. Dette gælder dog ikke, hvis en af parterne er nordisk statsborger, og der er tale om et nordisk sprog.

Tilsvarende kan Familieretshuset tilkalde en uddannet translatør el.lign., når der afholdes møde med parterne. Udgiften hertil afholdes af parterne, medmindre en af parterne er nordisk statsborger, og de anvender et nordisk sprog. Parterne skal således også afholde translatørudgiften, selvom en eller begge bor her i landet.

Prøvelsesmyndigheden kan bestemme, at en part skal indbetale et beløb til sikkerhed for betalingen for oversættelse eller anvendelse af translatør.

Der henvises til ægteskabsbekendtgørelsens §§ 3 og 8 og til ægteskabslovens § 13, stk. 5.

Også under vielsen kan den borgerlige vielsesmyndighed tilkalde en tolk, der er uddannet translatør el.lign., hvis en af parterne ikke forstår dansk, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 16. Med hensyn til

udgifterne til tolkebistanden gælder de samme regler som ved tolkebistand under prøvelsen, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 21, stk. 2.

Hvis det er muligt at behandle sagen på betryggende vis uden oversættelser eller med tolkebistand, f.eks. fordi prøvelsesmyndighedens medarbejdere behersker det fremmede sprog, er det ikke nødvendigt at lade dokumenter oversætte eller tilkalde en translator el. lign. Det bemærkes, at det følger af artikel 2 og 3 i konvention af 17. juni 1981 om nordiske statsborgeres ret til at anvende deres eget sprog i et andet nordisk land, jf. bekendtgørelse nr. 16 af 10. marts 1987, Lovtidende C (den nordiske sprogkonvention), at en nordisk borger skal kunne anvende sit eget sprog ved henvendelse til myndigheder i et andet nordisk land, og at omkostningerne til tolkning og oversættelse i så fald som udgangspunkt afholdes af det offentlige. Kommunen kan derfor ikke kræve, at parterne oversætter nordiske dokumenter m.v., der er nødvendige for prøvelsen, til dansk.

1.6. Gebyr

Når ægteskabsbetingelserne skal prøves af Familieretshuset, skal der efter § 13, stk. 4, i ægteskabsloven betales et gebyr for prøvelsen. Gebyrets størrelse fastsættes og reguleres af børne- og socialministeren i den årlige bekendtgørelse om størrelsen af gebyrer på det familieretlige område.

Der betales ikke gebyr, når prøvelsen af ægteskabsbetingelserne foretages af den kommunale prøvelsesmyndighed.

Efter ægteskabsbekendtgørelsens § 7 skal gebyret være indbetalt senest samtidig med indgivelse af ansøgningen om prøvelsen af ægteskabsbetingelserne. Gebyret betales via den digitale selvbetjeningsløsning, jf. punkt 1.3. Indgives ansøgningen på en ægteskabserklæring, betales gebyret via bank til det kontonummer, som fremgår af ægteskabserklæringen.

Familieretshuset påser, at gebyret er betalt, inden sagsbehandlingen påbegyndes.

2. Ægteskabsbetingelserne

2.1. Prøvelse af ægteskabsbetingelserne

2.1.1. Ægteskabsbetingelserne generelt

Ægteskabsbetingelserne er de betingelser, som parterne skal opfylde for at kunne blive gift. Prøvelsesmyndigheden undersøger, om parterne opfylder betingelserne og i bekræftende udstedes en prøvelsesattest. Herefter kan parterne blive gift.

En udlænding, der ønsker at indgå ægteskab her i landet, skal opfylde de danske ægteskabsbetingelser, også selvom der gælder andre ægteskabsbetingelser i det land, som udlændingen stammer fra eller bor i.

Om prøvelse af ægteskabsbetingelserne for nordiske statsborgere henvises til punkt 1.2. og 3.1.

I nogle tilfælde kan der dispenseres fra visse af ægteskabsbetingelserne. Mulighederne for at give dispensation gennemgås nedenfor.

2.1.2. Behandling af sager om prøvelse af ægteskabsbetingelserne (processuel skadevirkning)

Familieretshuset kan til brug for behandlingen af en sag om prøvelse af ægteskabsbetingelserne anmode en part om oplysninger om partens egne forhold. Undlader parten at give Familieretshuset disse oplysninger, kan der træffes afgørelse på det foreliggende grundlag, jf. § 11 i lov om Familieretshuset.

Denne bestemmelse giver Familieretshuset mulighed for at træffe afgørelse ud fra de oplysninger, som Familieretshuset har modtaget, hvis et par ikke reagerer på Familieretshusets henvendelse om supplerende oplysninger. Dette kan f.eks. være relevant, hvis Familieretshuset anmoder om, at en eller begge parter fremlægger en civilstandsattest som dokumentation for opfyldelse af ægteskabsbetingelsen om at være ugifte, og parret undlader at besvare henvendelsen. Efter bestemmelsen kan Familieretshuset afgøre sagen på det foreliggende grundlag og dermed afslå at udstede en prøvelsesattest, fordi parret ikke har dokumenteret, at ægteskabsbetingelsen om ugifted er opfyldt.

Et sådant afslag på at udstede en prøvelsesattest har ikke materiel retskraft. Hvis parterne efter afslaget fremsender den manglende dokumentation, er der imidlertid reelt tale om en ny ansøgning, hvorfor Familieretshuset skal henvise parterne til at indgive en ny ansøgning, hvilket kræver betaling af et nyt gebyr, jf. punkt 1.6.

Det er en forudsætning for anvendelsen af processuel skadevirkning, at Familieretshuset har præciseret, hvilke oplysninger Familieretshuset har brug for, at der om nødvendigt er ydet vejledning til parten om, hvordan parten kan fremskaffe oplysningerne, og at parten er gjort opmærksom på, at Familieretshuset kan afgøre sagen på det foreliggende grundlag, hvis parten ikke fremsender de omhandlede oplysninger. Familieretshuset skal endvidere fastsætte en rimelig frist for partens fremsendelse af oplysningerne. Fristen skal forlænges, hvis parten anmoder herom.

Familieretshuset må ikke stille krav til en part om at fremskaffe oplysninger, hvis det er umuligt eller meget vanskeligt for parten at fremskaffe oplysningerne. Familieretshuset skal dog inden afgørelsen i overensstemmelse med officialmaksimen sikre, at sagen er belyst i så tilstrækkelig grad, at det er forsvarligt at træffe afgørelse i sagen.

Den kommunale prøvelsesmyndighed kan efter almindelige forvaltningsretlige principper tillægge manglende oplysninger fra en ansøger processuel skadesvirkning.

2.1.3. Udstedelse af prøvelsesattest

Når prøvelsesmyndigheden har konstateret, at ægteskabsbetingelserne er opfyldte, udsteder prøvelsesmyndigheden en prøvelsesattest på en godkendt blanket, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 2.

Når prøvelsen er foretaget af kommunen som prøvelsesmyndighed, udleveres eller sendes attesten til parterne. Kommunen skal sende attesten til parternes digitale postkasse. Hvis attesten alene sendes til parterne i en digital udgave, skal attesten i underskriftsfeltet som minimum indeholde navnet på den sagsbehandler, der har udstedt attesten. Attester, der alene sendes i en digital udgave, kan også forsynes med en digital medarbejdersignatur eller en faksimileunderskrift i underskriftsfeltet.

Hvis parterne i ægteskabserklæringen har oplyst navnet på den myndighed, der skal foretage vielsen, er der intet i vejen for, at kommunen som en ekstra service med parrets samtykke sender prøvelsesattesten direkte til vielsesmyndigheden. Kommunen kan sende attesten med en sikker digital postløsning, hvis vielsesmyndigheden har mulighed for at modtage digital post.

Når kommunen sender en prøvelsesattest med digital post enten til parterne eller til en anden vielsesmyndighed skal kommunen sikre, at fremsendelsen sker via en krypteret forbindelse (sikker post). Dette skyldes, at prøvelsesattesten bl.a. indeholder parternes CPR-numre.

Skal vielsen foretages i den kommune, der har prøvet ægteskabsbetingelserne, er der ikke behov for at udstede en prøvelsesattest.

Der henvises til ægteskabsbekendtgørelsens § 5, stk. 1.

Når prøvelsen er foretaget af Familieretshuset, skal Familieretshuset sende prøvelsesattesten samt relevante dokumenter, herunder dokumentation for parternes identitet, med en sikker digital postløsning til den myndighed, der skal foretage vielsen. Er det ikke muligt at anvende en sikker digital postløsning, fremsendes attesten og de nævnte dokumenter med post. Samtidigt orienterer Familieretshuset parterne herom. Der henvises til ægteskabslovens § 19, stk. 1, 4. og 5. pkt.

2.1.4. Dispensation fra ægteskabsbetingelser

Hvis en part ikke opfylder en ægteskabsbetingelse, som der kan dispenseres fra, skal prøvelsesmyndigheden af egen drift tage stilling til, om der er grundlag for at dispensere fra betingelsen. Dispensation fra en ægteskabsbetingelse forudsætter altså ikke, at parten indgiver en formel ansøgning om dispensation.

Der kan dispenseres fra følgende ægteskabsbetingelser:

- 1) Samtykke fra værge (se punkt 2.3.).
- 2) Skifte af dødsbo (se punkt 2.6.).
- 3) Lovligt ophold (se punkt 2.7.).

Hvis en eller begge parter tidligere har været gift, og ægteskabet er opløst ved skilsmisse m.v. i udlandet eller ved dødsfald i udlandet, skal prøvelsesmyndigheden tage stilling til, om skilsmissen m.v. eller dødsfaldet kan anerkendes efter dansk ret i relation til ægteskabsbetingelsen om, at begge parter skal være ugifte, jf. ægteskabslovens § 9. Behandlingen af dette spørgsmål foretages på samme måde som ved behandlingen af spørgsmål om dispensation fra en eller flere af de tre ovennævnte ægteskabsbetingelser.

Mener prøvelsesmyndigheden, at der skal gives dispensation fra en ægteskabsbetingelse, eller at en udenlandsk skilsmisse eller et udenlandsk dødsfald kan anerkendes, behøver prøvelsesmyndigheden ikke at give parterne særskilt besked herom. Dispensationen er indeholdt i afgørelsen af, at ægteskabsbetingelserne er opfyldte. Der er ikke behov for, at prøvelsesmyndigheden særskilt noterer, at der er dispenseret fra en ægteskabsbetingelse. Omvendt er der ikke noget til hinder for, at prøvelsesmyndigheden i sagen noterer, at den har givet en dispensation eller anerkendt en udenlandsk skilsmisse eller dødsfald.

2.1.5. Afslag på dispensation fra en ægteskabsbetingelse

En afgørelse om afslag på at udstede prøvelsesattest, fordi ægteskabsbetingelserne ikke er opfyldt, skal som udgangspunkt meddeles skriftligt og indeholde en begrundelse for afgørelsen.

Afgørelser truffet af den kommunale prøvelsesmyndighed

Efter § 58 b, stk. 1, i ægteskabsloven kan afgørelser om dispensation fra ægteskabsbetingelserne efter § 4 (dispensation fra samtykke fra værge), § 10, stk. 2, (dispensation fra betingelsen om skifte af dødsbo) og § 11 a, stk. 2, (dispensation fra betingelsen om lovligt ophold) i ægteskabsloven og afgørelser om anerkendelse af udenlandske skilsmisser til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne, som den kommunale prøvelsesmyndighed har truffet, påklages til Familieretshuset. Der er ikke nogen tidsmæssige frister for at klage over en afgørelse.

Har den kommunale prøvelsesmyndighed afslået at dispensere fra en ægteskabsbetingelse eller at anerkende en udenlandsk skilsmisse til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne, skal afgørelsen indeholde en klagevejledning, der f.eks. kan udformes sådan:

”Du kan klage over afgørelsen. Hvis du vil klage, skal du sende klagen til kommunen. Vi sender din klage og resten af sagen til Familieretshuset, som så behandler din klage.”

Det fremgår af ægteskabsbekendtgørelsens § 24, at klage over den kommunale prøvelsesmyndigheds afslag på dispensation fra ægteskabsbetingelserne eller over afslag på anerkendelse af udenlandske skil-

smisser til brug for prøvelsen af ægteskabsbetingelserne skal indgives til kommunen, der videresender klagen og sagens akter til Familieretshuset.

Familieretshusets afgørelse i klagesagen kan indbringes for familieretten til prøvelse, jf. § 39 i lov om Familieretshuset. Anmodning herom skal indgives til Familieretshuset inden fire uger efter, at parten har fået meddelelse om afgørelsen, jf. § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Familieretten kan ved kendelse afvise at behandle sagen, hvis den ikke har principiel eller generel betydning, jf. § 448 d, stk. 2, i retsplejeloven.

Det fremgår af ægteskabsbekendtgørelsens § 25, at den kommunale prøvelsesmyndighed kan genoptage behandlingen af en sag, der er omfattet af ægteskabsbekendtgørelsens § 24, i følgende situationer:

- 1) Klagen indeholder en anmodning, som prøvelsesmyndigheden ikke har taget stilling til.
- 2) Klagen indeholder væsentlige nye oplysninger.
- 3) Sagen indeholder væsentlige oplysninger, som prøvelsesmyndigheden ikke har taget stilling til.
- 4) Der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen.

Hvis den kommunale prøvelsesmyndighed beslutter at genoptage behandlingen af en sag, der er omfattet af ægteskabsbekendtgørelsens § 24, kan klageren påklage beslutningen om at genoptage sagen til Familieretshuset, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 25, stk. 2.

Andre afgørelser truffet af den kommunale prøvelsesmyndighed kan ikke påklages.

Afgørelser truffet af Familieretshuset som prøvelsesmyndighed

Har Familieretshuset som prøvelsesmyndighed afslået at dispensere fra en ægteskabsbetingelse, at udstede en tilladelse efter § 7 i ægteskabsloven eller at anerkende en udenlandsk skilsmisse til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne, kan denne afgørelse indbringes for familieretten til prøvelse efter § 39 i lov om Familieretshuset. Anmodning om indbringelse for familieretten skal indgives til Familieretshuset inden fire uger efter, at parten har fået meddelelse om afgørelsen, jf. § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset. Familieretshuset skal dog i alle tilfælde indbringe sagen for familieretten efter anmodning, da familieretten i særlige tilfælde kan behandle sagen, uanset at anmodningen er indgivet for sent, jf. § 41, stk. 1, i lov om Familieretshuset, der henviser til § 448 d, stk. 1, i retsplejeloven.

Det er Familieretshuset, der indbringer sagen for familieretten. Ved indbringelsen sender Familieretshuset sagens akter til familieretten. Indbringelse sker for den familieret, der følger af værnetingsreglerne i § 448 b i retsplejeloven. Det følger af § 448 a, stk. 3, i retsplejeloven, at Familieretshuset anses som sagsøgte under familierettens behandling af sagen.

Efter § 41, stk. 3, i lov om Familieretshuset kan Familieretshuset genoptage behandlingen af en sag, hvor en part har anmodet om, at afgørelsen indbringes for familieretten, i følgende situationer:

- 1) Anmodningen indeholder en anmodning, som Familieretshuset ikke har taget stilling til.
- 2) Anmodningen indeholder væsentlige nye oplysninger.
- 3) Sagen indeholder væsentlige oplysninger, som Familieretshuset ikke har taget stilling til.
- 4) Der er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen.

Andre afgørelser truffet af Familieretshuset i relation til prøvelse af ægteskabsbetingelserne kan ikke indbringes for familieretten, jf. § 40, stk. 4, i lov om Familieretshuset. Familieretshuset skal dog efter anmodning genoptage behandlingen af sagen.

2.2. Alderskravet

Man skal være fyldt 18 år for at indgå ægteskab, jf. ægteskabslovens § 1. Der er tale om et absolut krav, og der kan således ikke dispenseres fra dette. Dette gælder uanset baggrunden for den mindreåriges ønske om at ville indgå ægteskab.

Indgås et ægteskab i strid med alderskravet, er ægteskabet ugyldigt, jf. kapitel 7 om gyldigheden af et ægteskab.

2.3. Samtykke fra værge, herunder dispensation

Den, som er under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, må ikke indgå ægteskab uden værgens samtykke, jf. ægteskabslovens § 3. Ved samværgemål kræves ikke samtykke fra samværgen, jf. værgemålslovens § 7.

Samtykke kræves, selv om den pågældende tidligere har været gift.

Der skal fremlægges dokumentation for, hvem der er værge for den pågældende part. Afgørelser om værgemål efter § 6 i værgemålsloven er registrerede i CPR. I så fald behøver parterne ikke fremlægge dokumentation for værgemålet.

Samtykket skal gælde ægteskab med en bestemt person. Samtykket skal være afgivet inden for de seneste fire uger.

Nægter værgen at give samtykke til ægteskabet, kan prøvelsesmyndigheden give dispensation fra kravet herom, hvis der ikke er en rimelig grund til nægtelsen.

En afgørelse om dispensation træffes altid ud fra en konkret vurdering af den enkelte sag. Det er uden betydning for adgangen til dispensation, hvem af parterne der er under værgemål.

I vurderingen kan der bl.a. blive lagt vægt på, om parterne har eller venter barn, og om de har egen bolig samt betryggende personlige og økonomiske forhold. Der kan også lægges vægt på, om parten forstår betydningen af ægteskabet. Disse kriterier svarer i hovedtrækkene til den tidligere praksis for at give aldersdispensation, som beskrevet i afsnit 2.2. i vejledning nr. 9246 af 18. marts 2016 om behandling af ægteskabssager, der ikke længere er gældende.

Den kommunale prøvelsesmyndigheds afgørelse om dispensation fra kravet om samtykke fra værgen kan påklages til Familieretshuset, jf. punkt 2.1.5.

Familieretshusets afgørelse om dispensation fra kravet om samtykke fra værgen kan indbringes for familieretten, jf. punkt 2.1.5.

2.4. Ægteskab mellem nærtbeslægtede, herunder tilladelse

2.4.1. Slægtninge i ret op- og nedstigende linje samt søskende

Ægteskab må ikke indgås mellem slægtninge i ret op- og nedstigende linje eller mellem søskende, jf. ægteskabslovens § 6.

Forbuddet mod ægteskab gælder f.eks. ægteskab mellem mor og søn og mellem bedstefar og barnebarn.

Forbuddet gælder også mellem søskende, herunder halvsøskende, også selvom de ikke er opvokset sammen.

I relation til adopterede børn bemærkes, at forbuddet gælder i forhold til adoptivbarnets biologiske slægt og ikke i forhold til barnets adoptivslægt.

Adoptant og adoptivbarn må dog ikke indgå ægteskab med hinanden, så længe adoptivforholdet består, jf. ægteskabslovens § 8. Ønsker adoptant og adoptivbarn at indgå ægteskab med hinanden, kan de søge Ankestyrelsen om at ophæve adoptivforholdet, jf. adoptionslovens § 18.

Der kan ikke dispenseres fra forbuddet.

2.4.2. Ægteskab mellem personer hvor den ene har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstigende linje

Ægteskab må ikke uden tilladelse fra Familieretshuset indgås mellem personer, hvor den ene har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstigende linje. Er der fællesbørn i det tidligere ægteskab, må tilladelsen kun gives, såfremt hensynet til børnene ikke taler derimod, jf. ægteskabslovens § 7.

Forbuddet omfatter f.eks. ægteskab mellem stedfar og steddatter, hvor stedfaren har været gift med steddatterens mor. Det gælder også mellem svigermor og svigersøn, men ikke ægteskab mellem svoger og svigerinde.

Familieretshusets afgørelse efter § 7 i ægteskabsloven kan indbringes for familieretten.

2.5. Begge parter skal være ugifte

Den, som tidligere har indgået ægteskab eller har været part i et registreret partnerskab, må ikke indgå ægteskab, så længe det tidligere ægteskab eller registrerede partnerskab består, jf. ægteskabslovens § 9.

Prøvelsesmyndigheden kan derfor kræve, at en part dokumenterer:

- at parten aldrig har været gift eller har indgået registreret partnerskab, eller
- at et eventuelt ægteskab eller registreret partnerskab er opløst ved skilsmisse, omstødelse, annulation eller død.

En separation er ikke en opløsning af et ægteskab. Så længe en part er separeret, må parten ikke indgå nyt ægteskab.

2.5.1. Dokumentation for at en part aldrig har været gift, herunder civilstandsattester

Parten har ingen relevant tilknytning til udlandet

Opfyldelse af betingelsen om at være ugift for en part, der ikke har nogen relevant tilknytning til udlandet, prøves normalt således:

- Parten underskriver under strafansvar ægteskabserklæringen.
- Prøvelsesmyndigheden undersøger oplysningerne om parten i CPR.

Dette gælder for parter, der har boet i Danmark hele deres voksne liv.

Parten har relevant tilknytning til udlandet

For en part, der ikke har boet i Danmark hele sit voksne liv, kan prøvelsesmyndigheden kræve, at parten fremlægger en erklæring fra den kompetente udenlandske myndighed om, at den pågældende ikke har indgået ægteskab i det pågældende land.

Erklæring om, at en part ikke har indgået ægteskab, benævnes ofte ”civilstandsattest”, men den kan have andre navne og udformninger. I det følgende kaldes alle sådanne erklæringer m.v. ”civilstandsattest”. Attesten skal indeholde oplysninger om partens civilstand, f.eks. gift, ugift, enke/enkemand.

Civilstandsattester udstedes ofte af folkeregistreringsmyndigheder, fødselsmyndigheder eller lignende. På familieretshuset.dk findes oplysninger om fremskaffelse af civilstandsattester fra enkelte lande, i det omfang Familieretshuset har sikre oplysninger herom.

I stedet for en civilstandsattest kan der være tale om en erklæring om partens civilstand fra en kompetent myndighed i det pågældende land.

Det er ikke alle lande, der udsteder civilstandsattester for statsborgere fra andre lande. I så fald bør det i stedet overvejes at bede parten fremlægge de oplysninger om partens civilstand, som udlændingemyndighederne i det land, hvor parten aktuelt bor eller opholder sig, er i besiddelse af.

Hvis det ikke er muligt for parten at fremskaffe nogen form for dokumentation for, at vedkommende er ugift, oplyser parten under strafansvar med sin underskrift på ægteskabserklæringen, at vedkommende er ugift.

Ægtheden af en civilstandsattest m.v. skal bekræftes ved legalisering m.v. Dette er nærmere beskrevet i vejledning nr. 11344 af 30. december 2015 om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet. Legalisering m.v. af en civilstandsattest m.v. er dog ikke nødvendigt, hvis prøvelsesmyndigheden er vant til at se civilstandsattester, der er udstedt af den pågældende udenlandske myndighed.

2.5.1.1. Hvornår kræves civilstandsattest fremlagt

Der stilles ikke krav om, at en part med relevant tilknytning til udlandet altid fremlægger en civilstandsattest, men prøvelsesmyndigheden kan med de under 2.5.1.2. nævnte undtagelser altid kræve en civilstandsattest fremlagt.

Følgende forhold kan begrunde, at prøvelsesmyndigheden kræver, at en part fremlægger en civilstandsattest:

- Parten bor ikke i Danmark.
- Konkret mistanke om, at parten er eller har været gift.
- Stikprøve.

Det beror på en konkret vurdering, om prøvelsesmyndigheden kræver fremlagt en civilstandsattest.

Prøvelsesmyndigheden kan kræve civilstandsattest fra følgende lande:

- Lande, hvor parten har eller har haft bopæl.
- Lande, hvor parten har eller har haft ophold.
- Lande, hvor parten har eller har haft statsborgerskab.

Dette kan illustreres ved følgende eksempel:

En thailandsk statsborger, der midlertidigt opholder sig i Tyskland, ønsker at indgå ægteskab i Danmark med en tysk statsborger, der bor i Tyskland. Kommunen kan kræve fremlagt følgende civilstandsattester:

Fra den tyske statsborger:

- Civilstandsattest fra Tyskland.

Fra den thailandske statsborger:

- Civilstandsattest fra Thailand.
- Civilstandsattest fra Tyskland (Der vil her næppe være tale om en civilstandsattest, men om eventuelle oplysninger om partens civilstand fra f.eks. de tyske udlændingemyndigheder).

2.5.1.2. Hvornår kan civilstandsattest ikke kræves fremlagt

I følgende situationer kan prøvelsesmyndigheden ikke kræve, at en part fremlægger en civilstandsattest:

- Parten er flygtning eller asylansøger.
- Det er umuligt for parten at fremskaffe en civilstandsattest.
- Det er meget vanskeligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe en civilstandsattest.

Parten er flygtning eller asylansøger

Man kan bl.a. opnå flygtningestatus i Danmark, hvis udlændingemyndighederne anerkender, at man er forfulgt af myndighederne i sit hjemland. Disse personer betegnes flygtninge. En asylansøger er ikke en flygtning, men en person, der anmoder om at blive anerkendt som flygtning, fordi den pågældende mener at være forfulgt af myndighederne i sit hjemland, dvs. at de danske udlændingemyndigheder endnu ikke har taget stilling til denne anmodning.

På grund af risikoen for (yderligere) forfølgelse kan man ikke kræve, at en flygtning eller asylansøger kontakter myndighederne i det land, som den pågældende er flygtet fra. Af samme grund må danske myndigheder heller ikke kontakte de pågældende myndigheder for at få oplysninger om parten. Det gælder i særlige tilfælde også, selvom parten efterfølgende er blevet dansk statsborger.

Dette gælder dog ikke, hvis parten flere gange har rejst til det land, hvorfra parten er flygtet, efter at parten har opnået flygtningestatus i Danmark, eller hvis parten giver samtykke til det.

Oplysninger om, hvorvidt en part er flygtning eller asylansøger, kan findes på Udlændinge Informations Portalen (UIP) på nyidanmark.dk.

Der er ikke noget til hinder for at kræve en civilstandsattest fra lande, som en flygtning eller asylansøger har boet i, men som den pågældende ikke er flygtet fra.

Umuligt for parten at fremskaffe en civilstandsattest

Det er ikke alle lande, der udsteder civilstandsattester, og selvom et land udsteder civilstandsattester, er det ikke sikkert, at de udstedes for alle, der har en tilknytning til landet. Civilstandsattester kan f.eks. være forbeholdt landets egne statsborgere eller personer med permanent opholdstilladelse.

I så fald bør det i stedet overvejes at bede parten fremlægge de oplysninger om partens civilstand, som udlændingemyndighederne i det land, hvor parten aktuelt bor eller opholder sig, er i besiddelse af.

Det er parten, der skal dokumentere, at parten ikke kan få udstedt en civilstandsattest fra det pågældende land. Dette kan eksempelvis dokumenteres ved en udtalelse fra landets myndigheder, den danske ambassade i det pågældende land eller det pågældende lands ambassade i Danmark. Hvis parten ikke kan fremskaffe dokumentationen herfor, kan prøvelsesmyndigheden være behjælpelig hermed, eksempelvis ved at prøvelsesmyndigheden kontakter myndighederne eller den danske ambassade i det pågældende land.

Meget vanskeligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe en civilstandsattest

I nogle tilfælde kan det tage tid for en part at fremskaffe en civilstandsattest fra udlandet, og parten vil måske også skulle betale et gebyr for attesten. Dette er dog ikke til hinder for at kræve civilstandsattest fremlagt.

I nogle situationer kan det imidlertid være meget vanskeligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe en civilstandsattest. Det er parten, der skal dokumentere, at det vil være meget vanskeligt eller byrdefuldt at fremskaffe en civilstandsattest. I så fald bør prøvelsesmyndigheden efter et konkret skøn undlade at kræve attesten fremlagt. Som eksempler på dette kan nævnes:

- Den udenlandske myndighed reagerer ikke på henvendelser om udstedelse af civilstandsattest.

- Udstedelse af civilstandsattest forudsætter personligt fremmøde hos en udenlandsk myndighed i et fjerntliggende land. I så fald skal det undersøges, om parten i stedet kan møde på det pågældende lands ambassade i Danmark eller et andet sted i Europa.

2.5.2. Dokumentation for ophør af ægteskab (skilsmisse, død m.v.)

2.5.2.1. Skilsmisse m.v. og dødsfald i Danmark

Hvis det fremgår af CPR, at en parts tidligere ægteskab er ophørt ved skilsmisse meddelt af Familieretshuset (tidligere Statsforvaltningen, statsamterne og Københavns Overpræsidium), Rigsombudsmanden i Grønland eller Familieforvaltningen på Færøerne (tidligere Rigsombudsmanden på Færøerne), behøver parten ikke at fremlægge bevillingen.

Hvis det fremgår af CPR, at en parts ægteskab er ophørt ved dansk dom til skilsmisse eller omstødelse, behøver parten ikke at fremlægge dommen.

Ønsker en ægtefælle at indgå nyt ægteskab, inden en skilsmisshedom er registreret i CPR, dokumenteres skilsmisssen ved en udskrift af dommen. Byretten skal have påtegnet dommen om, at den ikke er anket (ankepåtegning). I stedet for ankepåtegning kan der forevises bevis for, at den tidligere ægtefælle har givet afkald på anke, eller bevis for at anken vil blive begrænset til at gælde vilkårene for skilsmisssen. Dette er dog ikke nødvendigt, hvis det fremgår af dommen, at den tidligere ægtefælle har erklæret sig indforstået med påstanden om skilsmisse, også selv om ægtefællen ikke har været indforstået med vilkårene for skilsmisssen.

Hvis en parts tidligere ægtefælle er død, og dødsfaldet er registreret i CPR, behøver den længstlevende ægtefælle ikke at fremlægge dokumentation for dødsfaldet. I andre tilfælde dokumenteres dødsfaldet ved dødsattest eller attest fra skifteretten.

Er dødsfaldet fastslået ved dødsformodningsdom, skal der fremlægges en udskrift af dommen med ankepåtegning på samme måde som ved skilsmisshedomme, der endnu ikke er registrerede i CPR.

2.5.2.2. Skilsmisse m.v. og dødsfald i de nordiske lande

Hvis det tidligere ægteskab er opløst ved dom til skilsmisse eller omstødelse afsagt i Finland, Island, Norge eller Sverige, skal der forevises en kopi af domsudskriften eller en genpart bekræftet af retten forsynet med erklæring om, at dommen er retskraftig (dvs. endelig).

Er det tidligere ægteskab opløst ved islandsk eller norsk skilsmissebevilling, skal der fremlægges kopi af bevillingen. Prøvelsesmyndigheden kan efter en konkret vurdering kræve, at parten fremlægger den originale bevilling eller en genpart, som er bekræftet af den udstedende myndighed.

Hvis ægteskabet er opløst ved dødsfald, skal kopi af dødsattesten eller lignende fremlægges. Prøvelsesmyndigheden kan efter en konkret vurdering kræve, at den originale dødsattest eller lignende fremlægges.

2.5.2.3. Skilsmisse m.v. og dødsfald uden for Norden

I det følgende gennemgås de betingelser, der skal være opfyldte, for at prøvelsesmyndigheden kan anerkende, at et ægteskab er opløst ved en udenlandsk skilsmisse (udenfor Norden), eller ved at den ene af ægtefællerne er afgået ved døden i udlandet (uden for Norden).

Om oversættelse af udenlandske skilsmisshedokumenter og afholdelse af udgifterne til oversættelse henvises til punkt 1.5.

Hvis det er muligt at behandle sagen på betryggende vis uden oversættelse af dokumenterne, f.eks. fordi prøvelsesmyndighedens medarbejder behersker det fremmede sprog, er det ikke nødvendigt at lade dokumenterne oversætte.

2.5.2.3.1. Generelle dokumentationskrav

Som dokumentation for en udenlandsk skilsmisse eller for, at ægteskabet er opløst ved, at den ene af ægtefællerne er afdøet ved døden i udlandet, skal der fremlægges følgende dokumenter:

- Kopi eller genpart af skilsmisседokumentet.
- Retskraftpåtegning.
- Kopi af oversættelse af dokumentet med alle påtegninger.

Ved en retskraftpåtegning dokumenteres det, at en afgørelse (normalt en dom) er endelig, det vil sige, at den ikke kan ankes, eller at den ikke er anket inden udløbet af ankefristen.

Dødsattester udstedes i mange lande af administrative myndigheder. Hvis en dødsattest er udstedt af en administrativ myndighed, skal den ikke forsynes med retskraftpåtegning.

Legaliseringspåtegning eller apostillepåtegning

Danske myndigheder bør som udgangspunkt altid sikre sig, at dokumenter, der er af væsentlig betydning for afgørelsen af en sag, og som er udstedt af udenlandske myndigheder, er ægte. Dette gælder ikke kun dokumenter, der anvendes i ægteskabssager.

Der findes et vidt udstrakt internationalt samarbejde om bekræftelse af ægtheden af dokumenter, der skal anvendes i andre lande. I vejledning nr. 11344 af 30. december 2015 om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet er det nærmere beskrevet, hvordan man bekræfter ægtheden af et udenlandsk familieretligt dokument.

Hvis en part er flygtning eller asylansøger, kan prøvelsesmyndigheden ikke kræve, at parten fremlægger dokumenter fra det land, som den pågældende er flygtet fra, jf. punkt 2.5.1.2. Det gælder, selvom flygtningen har opnået dansk indfødsret. Det gælder dog ikke, hvis parten flere gange har rejst til det land, hvorfra parten er flygtet, efter at parten har opnået flygtningestatus i Danmark. Det gælder heller ikke, hvis parten er blevet skilt i det land, hvor parten er flygtet fra, efter at parten har fået flygtningestatus i Danmark, forudsat at parten selv har anlagt skilsmisssagen eller aktivt deltaget i behandlingen af den.

2.5.2.3.2. Særlige krav til anerkendelse af udenlandske skilsmisser

Sager omfattet af Haagerkonventionen om anerkendelse af skilsmisser

Danmark har tiltrådt Haagerkonventionen af 1. juni 1970 om anerkendelse af skilsmisse og separation. Konventionen er bekendtgjort ved bekendtgørelse nr. 83 af 24. juli 1975, Lovtidende C.

Efter konventionen skal Danmark som udgangspunkt anerkende skilsmisser fra de lande, der har tiltrådt konventionen, hvis konventionens betingelser for anerkendelse er opfyldt.

Efter konventionens artikel 2 skal skilsmisser fra et land, der har tilsluttet sig konventionen, som udgangspunkt anerkendes i Danmark, når en af følgende betingelser var opfyldt den dag, sagen blev rejst i den stat, hvor skilsmisssen eller separationen er meddelt:

- 1) Den ægtefælle, fra hvem skilsmisse eller separation søgtes, havde bopæl der.
- 2) Sagsøgeren/ansøgeren havde bopæl der, og en af følgende yderligere betingelser var opfyldt:
 - a) Sådan bopæl havde bestået i mindst et år, umiddelbart før sagen blev rejst.

- b) Ægtefællernes sidste fælles bopæl var der.
- 3) Begge ægtefæller var statsborgere i denne stat.
- 4) Sagsøgeren/ansøgeren var statsborger i denne stat, og en af følgende yderligere betingelser var opfyldt:
 - a) Sagsøgeren/ansøgeren havde bopæl der.
 - b) Sagsøgeren/ansøgeren havde haft sin bopæl der i en sammenhængende periode på et år, som i hvert fald delvis falder inden for de sidste to år, før sagen blev rejst.
- 5) Den, der søger skilsmisse, var statsborger i denne stat, og begge de følgende yderligere betingelser var opfyldt:
 - a) Sagsøgeren/ansøgeren opholdt sig i denne stat, da sagen blev rejst, og
 - b) ægtefællernes sidste fælles bopæl var i en stat, hvis lovgivning, da sagen blev rejst, ikke gav adgang til skilsmisse.

En skilsmisse anerkendes ikke, hvis den strider mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public). For at en skilsmisse ikke strider mod grundlæggende danske retsprincipper, er det bl.a. en betingelse, at stævningen i skilsmissesagen har været forkyndt for sagsøgte, eller at sagsøgte på anden måde er blevet bekendt med sagen. Denne betingelse er bl.a. opfyldt, hvis det fremgår af dommen, at sagsøgte har udtalt sig i sagen, eller sagsøgte har underskrevet skilsmisседokumentet. Endvidere anerkendes skilsmisser, der er foretaget privat uden medvirken af myndigheder eller domstole, ikke. Der henvises til konventionens artikel 8 og 10.

Konventionen er bl.a. tiltrådt af Australien, Cypern, Egypten, Estland, Finland, Italien, Luxembourg, Holland, Norge, Polen, Portugal, Slovakiet, Sverige, Schweiz, Storbritannien og Tjekkiet. En liste over lande, der har tiltrådt konventionen, findes på: hcch.net.

Sager, der ikke er omfattet af Haagerkonventionen om anerkendelse af skilsmisser

Anerkendelse af en udenlandsk skilsmisse forudsætter, at den myndighed, som foretog skilsmissen, havde international kompetence i overensstemmelse med reglerne i § 448 f i den danske retsplejelov.

Dette indebærer, at på tidspunktet, hvor skilsmissesagen startede, skulle parterne have en tilknytning til det land, hvor skilsmissen blev foretaget, der svarer til den tilknytning, som man skal have til Danmark for at få behandlet en skilsmissesag her i landet. Denne betingelse er navnlig opfyldt, hvis en af parterne boede i skilsmisselandet, eller hvis begge parter var statsborgere i skilsmisselandet, selvom ingen af dem havde bopæl der. Der henvises til retsplejelovens § 448 f, stk. 1, nr. 1, nr. 2 og nr. 4, og stk. 2.

De nævnte bestemmelser i retsplejelovens § 448 f har følgende ordlyd:

”§ 448 f. En sag om separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab eller et ægteskabs beståen kan behandles her i riget, hvis

- 1) sagsøgte har bopæl her,
- 2) sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste to år eller tidligere har haft bopæl her,
- 3) sagsøgeren er dansk statsborger og det godtgøres, at sagsøgeren på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i det land, hvor sagsøgeren har bopæl,
- 4) begge parter er danske statsborgere og sagsøgte ikke modsætter sig indbringelsen for dansk domstol, eller
- 5) skilsmisse søges på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de seneste 5 år.

Stk. 2. Endvidere kan en sag om separation og skilsmisse mellem to personer af samme køn behandles her i riget, når ægteskabet er indgået her og ingen af ægtefællerne bor i et land med en lovgivning om ægteskab mellem to personer af samme køn, der svarer til den danske.

Stk. 3-4. ---”

Eksempler:

Eksempel 1 – Parterne har haft tilknytning til udlandet:

Både hustruen og manden er statsborgere i det land, hvor parterne bliver skilt. Begge parter bor imidlertid i Danmark. Parterne anses for at have tilknytning til det land, hvor de bliver skilt på grund af deres statsborgerskab. Den udenlandske skilsmisse kan derfor anerkendes.

Eksempel 2 – Ingen af parterne har haft tilknytning til udlandet:

Begge parter er danske statsborgere og bor i Danmark. De har indgået ægteskab i Las Vegas, USA under et ferieophold, og de er ligeledes blevet skilt i USA under et ferieophold. Selvom parterne har indgået ægteskabet i USA, har de ikke tilstrækkelig tilknytning til USA til at få anerkendt skilsmissen i Danmark. Dette skyldes, at de begge er danske statsborgere og bosiddende i Danmark.

Endelig må skilsmissen ikke stride mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public).

Affidavit

En affidavit er en ensidig erklæring, der ofte afgives for en notar. I nogle lande anvendes affidavits meget. Prøvelsesmyndigheden kan derfor få forelagt sager, hvor parterne hævder, at en affidavit er dokumentation for, at de f.eks. er blevet skilt, eller at en ægtefælle er død. En affidavit er imidlertid en ensidig erklæring, og der er ingen myndigheder, der har taget stilling til indholdet af den. En affidavit kan derfor ikke anvendes som dokumentation for, at en part er ugift, fraskilt eller enke/enkemand.

Prøvelsesmyndigheden bør således ikke bede parten om en oversættelse af en affidavit, eller om at den bliver legaliseret eller får en apostillepåtegning.

Civilstandsattester

Civilstandsattester anvendes som nævnt i punkt 2.5.1. som dokumentation for, at en part er ugift, dvs. aldrig har indgået ægteskab. En civilstandsattest kan imidlertid ikke anvendes selvstændigt som dokumentation for, at en part er fraskilt eller enke/enkemand. Selvom en part f.eks. fremlægger en civilstandsattest, ifølge hvilken parten er fraskilt, skal kopi af skilsmisedommen med diverse påtegninger fremlægges. Prøvelsesmyndigheden kan efter en konkret vurdering kræve, at den originale skilsmisedom med diverse påtegninger fremlægges. I nogle lande kan en civilstandsattest dog være en del af en retskraftpåtegning.

2.5.2.4. Forelæggelse for Familieretshuset

Den kommunale prøvelsesmyndighed kan forelægge en sag for Familieretshuset, hvis parterne ikke kan fremskaffe dokumentation for en udenlandsk skilsmisse eller for den tidligere ægtefælles død. Også sager, der giver anledning til tvivl, kan forelægges for Familieretshuset.

Forelæggelsen skal indeholde følgende:

- Prøvelsesmyndigheden skal angive grunden til, at sagen forelægges, herunder hvilken problemstilling der ønskes belyst.
- Parterne skal have udfyldt et oplysningsskema om henholdsvis skilsmisse eller dødsfald. Begge skemaer findes på familieretshuset.dk.
- Eventuelle originale dokumenter skal fremsendes sammen med en oversættelse til dansk eller engelsk.

Den kommunale prøvelsesmyndighed skal sørge for, at de personer, om hvem der indsendes personoplysninger til Familieretshuset i forelæggelsessager, er bekendt med deres rettigheder efter databeskyttelseslovgivningen og med, at sagen forelægges for Familieretshuset. Det skal fremgå af forelæggelsen, at dette er sket.

Den kommunale prøvelsesmyndigheds afgørelser om anerkendelse af udenlandske skilsmisser kan påklages til Familieretshuset, jf. § 58 b i ægteskabsloven. Der henvises til punkt 2.1.5.

En beslutning om, at en part skal fremlægge en civilstandsattest, og afslag på anerkendelse af en udenlandsk dødsattest m.v. kan ikke påklages til Familieretshuset.

2.6. Indgåelse af nyt ægteskab når det tidligere ægteskab er opløst ved død (krav om skifte af eventuel delingsformue), herunder dispensation

2.6.1. Dødsboet behandles i Danmark

Når det tidligere ægteskab er opløst ved død, og dødsboet behandles i Danmark, må den længstlevende ægtefælle ikke indgå nyt ægteskab, før delingsformuen (fællesboet) er delt eller taget under bobestyrerbehandling eller offentligt skifte, jf. ægteskabslovens § 10.

Dette krav gælder dog ikke i følgende situationer:

- Der var ikke noget formuefællesskab i det tidligere ægteskab.
- Ægtefællerne var separerede ved dødsfaldet.
- Samtlige arvinger efter afdøde giver arveafkald.
- Samtlige arvinger efter afdøde giver samtykke til indgåelse af nyt ægteskab. Dette gælder dog kun, hvis den længstlevende ægtefælle ikke har overtaget ægtefællernes delingsformue til uskiftet bo efter arvelovens § 17, jf. nedenfor om uskiftet bo.

I det følgende beskrives, hvordan den længstlevende ægtefælle kan dokumentere, at dødsboet ikke er til hinder for indgåelse af ægteskab. Beskrivelsen er ikke udtømmende.

Ofte vil borgeren have dokumentation for skifte i form af en erklæring fra skifteretten om, hvem boet er udlagt til. Har borgeren ikke afleveret denne dokumentation sammen med ægteskabserklæringen, vil det oftest være lettest for prøvelsesmyndigheden og den længstlevende ægtefælle, at prøvelsesmyndigheden indhenter oplysninger hos skifteretten om, hvordan dødsboet er blevet behandlet. I så fald er det ikke nødvendigt for borgeren at fremskaffe dokumentation fra skifteretten.

Prøvelsesmyndigheden kan give dispensation fra kravet om, at en delingsformue skal være delt, før man kan indgå et nyt ægteskab, jf. ægteskabslovens § 10, stk. 2. Der henvises til punkt 2.6.1.7. om skiftefritagelse.

2.6.1.1. Dokumentation for at privat skifte eller lignende er afsluttet

Et privat skifte af et dødsbo anses for afsluttet, når skifteretten har færdigbehandlet sagen, medmindre dødsboet er udleveret til uskiftet bo.

Der findes mange forskellige måder at behandle et dødsbo på. Hvis prøvelsesmyndigheden er i tvivl om, hvorvidt et dødsbo er afsluttet eller ej, kan prøvelsesmyndigheden kontakte skifteretten, eventuelt telefonisk. Hvis skifteretten bekræfter, at dødsboet er afsluttet, er det ikke nødvendigt at indhente dokumentation fra den længstlevende ægtefælle.

Om nødvendigt kan det bl.a. ved følgende attester m.v. dokumenteres, at privat skifte er afsluttet:

- Skifteretsattest om at delingsformuen (fællesboet) er udleveret til privat skifte samt erklæringer fra samtlige arvinger om, at skiftet er afsluttet. Fortegnelse over arvingerne findes på ”Skifteretsattest Om Privat Skifte”. I stedet for erklæring fra arvingerne kan der fremlægges bekræftelse fra skifteretten på, at skiftet er afsluttet, f.eks. i form af endelig beregning af boafgift.
- Skifteretsattest om at delingsformuen (fællesboet) er udleveret til forenklet privat skifte efter dødsboskifteloven §§ 33 og 34.
- Skifteretsattest om at boet er udlagt som boudlæg eller udlagt til en bestemt person efter dødsboskiftelovens § 18.
- Skifteretsattest om at delingsformuen (fællesboet) er udlagt til den længstlevende ægtefælle efter dødsboskiftelovens § 22.

2.6.1.2. Dokumentation for at dødsboet er taget under behandling af bobestyrer eller under offentligt skifte

Dette kan dokumenteres ved skifteretsattest om, at dødsboet er eller har været under offentligt skifte eller udleveret til bobestyrerbehandling. Det er ikke nødvendigt, at behandlingen af dødsboet er afsluttet.

2.6.1.3. Dokumentation for at der ikke var formuefællesskab i det tidligere ægteskab

Dette kan dokumenteres ved tinglyst ægtepagt, hvorefter alle ejendele i det tidligere ægteskab fuldt ud var omfattet af fuldstændigt særeje.

Ægtepagt om skilsmisssæreje er ikke tilstrækkeligt.

2.6.1.4. Ægtefællerne var separerede ved dødsfaldet

Dette kan dokumenteres ved fremlæggelse af separationsdom eller -bevilling.

Hvis separationen er registreret i CPR, behøver den længstlevende ægtefælle ikke at fremlægge dokumentation for separationen. Den 27. maj 2004 begyndte de daværende statsamter at indberette separationsbevillinger til CPR, og den 1. juli 2004 begyndte domstolene at indberette separationsdomme til CPR. Det bemærkes dog, at en separation kan være bortfaldet uden, at dette er registreret i CPR.

2.6.1.5. Arvingerne efter afdøde giver samtykke til indgåelse af nyt ægteskab

Arvingerne efter den tidligere ægtefælle kan give samtykke til, at den længstlevende ægtefælle indgår nyt ægteskab, selvom dødsboet endnu ikke er afsluttet. I stedet for samtykke til indgåelse af ægteskab kan en arving give afkald på arv. I så fald skal denne arving ikke give samtykke til indgåelse af ægteskab. Samtykke til indgåelse af ægteskab kan dog ikke gives, hvis boet er udlagt til uskiftet bo eller har været udlagt til uskiftet bo, men det er taget under skiftebehandling igen. Der henvises til punkt 2.6.1.6.

Skifteretten kan eventuelt oplyse, hvem der er afdødes arvinger.

Ved samtykke til indgåelse af nyt ægteskab giver arvingerne ikke afkald på arven efter afdøde.

2.6.1.6. Den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo

Det fremgår af ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, at arvingerne efter førstafdøde ægtefælle kun kan give samtykke til, at den længstlevende ægtefælle indgår nyt ægteskab, hvis den længstlevende ægtefælle ikke har overtaget ægtefællernes delingsformue til uskiftet bo efter arvelovens § 17.

Bestemmelsen i ægteskabslovens § 10, stk. 1, nr. 3, hænger sammen med arvelovens § 26, stk. 2, som trådte i kraft den 1. januar 2008. Efter sidstnævnte bestemmelse skal den længstlevende ægtefælle skifte

et uskiftet bo ved indgåelse af nyt ægteskab. Dette indebærer, at førstafdødes livsarvinger ikke uden samtidig at give et arveafkald kan give samtykke til, at den længstlevende ægtefælle indgår nyt ægteskab, når denne sidder i uskiftet bo. Dette gælder også for uskiftede boer, der er etableret før den 1. januar 2008.

Livsarvingerne kan altså ikke give afkald på skifte og samtidig bevare deres arveret. Dette betyder, at hvis den længstlevende ægtefælle ønsker at indgå nyt ægteskab, skal vedkommende anmode skifteretten om skifte af det uskiftede bo. I så fald dokumenteres adgangen til at indgå ægteskab som beskrevet i punkt 2.6.1.1. om dokumentation for, at privat skifte og lignende er afsluttet og punkt 2.6.1.2. om dokumentation for, at dødsboet er taget under behandling af bobestyrer.

Hvis alle andre arvinger efter førstafdøde ægtefælle giver arveafkald til fordel for den længstlevende ægtefælle, er der kun én arving (den længstlevende ægtefælle). Er dette tilfældet, er det ikke nødvendigt at skifte boet for at indgå nyt ægteskab. Prøvelsesmyndigheden skal dog sikre sig, at det er alle andre arvinger end længstlevende ægtefælle, der har givet arveafkald. Arvingerne vil normalt fremgå af skifteretsattesten om uskiftet bo. Prøvelsesmyndigheden kan om nødvendigt kontakte skifteretten.

2.6.1.7. Skiftefritagelse

Prøvelsesmyndigheden har mulighed for at meddele skiftefritagelse (dispensation fra ægteskabsbetingelsen), sådan at den længstlevende ægtefælle kan indgå nyt ægteskab, uden at der er taget stilling til delingen af ægtefællernes delingsformue (fællesbo), jf. ægteskabslovens § 10, stk. 2.

Adgangen til at meddele skiftefritagelse anvendes kun, hvis der foreligger helt specielle grunde, f.eks. at den længstlevende ægtefælle, der ønsker at indgå nyt ægteskab, ligger for døden.

Den kommunale prøvelsesmyndigheds afgørelse om skiftefritagelse kan påklages til Familieretshuset, jf. punkt 2.1.5.

Familieretshusets afgørelse som prøvelsesmyndighed om skiftefritagelse kan indbringes for familieretten, jf. punkt 2.1.5.

Meddelelse af skiftefritagelse betyder ikke, at arven efter afdøde ikke skal deles, men alene at den længstlevende kan indgå nyt ægteskab, selvom dødsboet ikke er afsluttet.

Det er ikke muligt at meddele skiftefritagelse, hvis den længstlevende ægtefælle sidder i uskiftet bo. Der henvises til punkt 2.6.1.6.

2.6.2. Dødsboet behandles ikke i Danmark

Når det tidligere ægteskab er opløst ved død, og dødsboet ikke behandles i Danmark, kan den længstlevende ægtefælle indgå nyt ægteskab, selvom behandlingen af dødsboet ikke er afsluttet.

2.6.3. Indgåelse af nyt ægteskab efter skilsmisse

Når det tidligere ægteskab er opløst ved skilsmisse eller omstødelse, er det ikke et krav, at delingsformuen (fællesboet) er delt, før man kan indgå nyt ægteskab.

2.7. Lovligt ophold, herunder dispensation

Efter ægteskabslovens § 11 a, stk. 1, er det en betingelse for at indgå ægteskab i Danmark, at begge parter har dansk indfødsret eller lovligt ophold her i landet efter udlændingelovens §§ 1-3 a, § 4 b, eller § 6 eller i medfør af en opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7-9 f, §§ 9 i-9 n, 9 p eller 9 q.

Lovligt ophold efter de nævnte bestemmelser kan blandt andet bygge på:

- Dansk indfødsret.
- Statsborgerskab i et af de nordiske lande.
- Statsborgerskab i et EU-land eller Schweiz.
- Statsborgerskab i et visumfrit land.
- Opholdstilladelse eller turistvisum udstedt i Danmark eller i et andet Schengenland.

Asylansøgere og andre udlændinge, der alene opholder sig i Danmark, mens deres sag om opholdstilladelse m.v. er under behandling (processuelt ophold), har ikke lovligt ophold i Danmark i relation til ægteskabslovens § 11 a. De kan derfor ikke indgå ægteskab i Danmark. Processuelt ophold i et andet Schengenland, f.eks. som asylansøger, medfører heller ikke lovligt ophold i Danmark i relation til ægteskabsloven.

Betingelsen om lovligt ophold skal være opfyldt, når vielsen foretages. Hvis en persons lovlige ophold i Danmark er tidsbegrænset til at være mindre end fire måneder, tidsbegrænses prøvelsesattestens gyldighedsperiode tilsvarende. Dette anføres i anmærkningsrubrikken.

Prøvelsesmyndigheden kan give tilladelse til indgåelse af ægteskab i Danmark, hvis ganske særlige omstændigheder, navnlig varigheden af en udlændings ophold her i landet, taler derfor, jf. ægteskabslovens § 11 a, stk. 2. I praksis vil det alene være Familieretshuset, der behandler sager herom, da kommunerne alene prøver ægteskabsbetingelserne for par, hvor begge parter har lovligt ophold i Danmark som beskrevet ovenfor.

Den kommunale prøvelsesmyndigheds afgørelser om dispensation kan påklages til Familieretshuset, jf. punkt 2.1.5.

Familieretshusets afgørelser om dispensation som prøvelsesmyndighed kan indbringes for familieretten, jf. punkt 2.1.5.

Selvom prøvelsesmyndigheden giver dispensation fra betingelsen om lovligt ophold, må parterne kun indgå ægteskab med hinanden, hvis de øvrige ægteskabsbetingelser er opfyldt.

Reglerne om lovligt ophold er nærmere beskrevet i vejledning om lovligt ophold som betingelse for indgåelse af ægteskab, der findes på familieretshuset.dk. Hvis prøvelsesmyndigheden er i tvivl om, hvorvidt der er tale om lovligt ophold, kan prøvelsesmyndigheden kontakte Udlændingestyrelsen eller Styrelsen for International Rekruttering og Integration.

Efter ægteskabslovens § 11 a, stk. 2, kan dispensationsadgangen anvendes, hvis ganske særlige omstændigheder, herunder navnlig varigheden af en udlændings ophold her i landet, taler derfor.

Efter forarbejderne til bestemmelsen og praksis siden bestemmelsens ikrafttræden den 1. juli 2002 bør prøvelsesmyndigheden give dispensation fra betingelsen om lovligt ophold i følgende situationer:

- 1) Parten har opholdt sig meget længe i Danmark og derved har opnået en påviselig tilknytning til den anden person.
- 2) Parterne har eller venter barn sammen.
- 3) Parten lider af alvorlig sygdom eller har et alvorligt handicap.

Der vil også kunne gives dispensation, hvis begge parter er asylansøgere, og parterne inden indrejsen i Danmark havde en tilknytning til hinanden.

Opregningen af dispensationsmulighederne i forarbejderne til loven er ikke udtømmende. Der kan være andre ganske særlige omstændigheder, der efter et konkret skøn må sidestilles med de ovennævnte dispensationsmuligheder.

Spørgsmålet om, hvorvidt et afslag på at indgå ægteskab i Danmark på grund af manglende lovligt ophold her i landet er foreneligt med parrets menneskerettigheder, er behandlet i bilag 1.

Længden af opholdet i Danmark og tilknytning til den anden person

Efter praksis har personer, der har opholdt sig her i landet i mindst tre år, opholdt sig så længe i Danmark, at de som udgangspunkt opfylder betingelsen om et længerevarende ophold.

Længden af opholdet beregnes fra ansøgerens indrejse i Danmark. Det har ikke betydning for længden af opholdet, at den pågældende inden indrejsen i Danmark har opholdt sig i andre EU-lande eller nordiske lande.

Det er som udgangspunkt uden betydning, om parten tidligere har haft lovligt ophold her i landet. Et tidligere ophold kan dog tillægges betydning, hvis det er afsluttet kort tid inden, det nuværende ophold begyndte.

Hvis parten har et lovligt ophold, der ophører f.eks. et turistvisum, og parten først derefter ansøger om indgåelse af ægteskab i Danmark, medregnes dette ophold ved beregningen af opholdets varighed.

Det er en yderligere betingelse, at udlændingen ved det lange ophold i Danmark har opnået en påviselig tilknytning til den, som udlændingen nu ønsker at blive gift med.

Efter praksis har parter, der har kendt hinanden og været kærestes i en længere periode på mindst 1-1½ år, kendt hinanden/været kærestes så længe, at de som udgangspunkt opfylder betingelsen om at have opnået en påviselig tilknytning til den anden person. Der kan ikke stilles krav om, at parterne skal have været kærestes i hele perioden.

Der kan heller ikke stilles krav om, at parterne bor sammen, men hvis de bor sammen og har boet sammen i længere tid, anses tilknytningskravet for opfyldt.

Asylansøgere, der er indkvarteret på et asylcenter, må ikke flytte fra centret uden udlændingemyndighedernes tilladelse. Den omstændighed, at en asylansøger ikke bor sammen med sin kæreste, kan derfor ikke i sig selv begrunde, at tilknytningskravet ikke anses for opfyldt. Hvis der er tvivl om parternes tilknytning til hinanden, skal prøvelsesmyndigheden derfor foretage en nærmere undersøgelse af sagen.

Parternes alder kan have betydning ved den skønsmæssige vurdering af parternes tilknytning til hinanden. Hvis parterne f.eks. har mødt hinanden, hvor den ene eller begge parter var meget unge, kan dette medføre, at der stilles større krav til længden af parternes kendskab til hinanden og længden af kæresteforholdet.

Parterne har eller venter barn sammen

Det fremgår af forarbejderne til ægteskabslovens § 11 a, at der bør dispenseres, hvis parterne har eller venter barn sammen. Hvis dette er tilfældet, er udgangspunktet, at der skal gives dispensation, også selvom udlændingen ikke har haft langvarigt ophold i Danmark, eller parterne ikke har kendt hinanden i særlig lang tid.

Venter parret barn sammen, skal prøvelsesmyndigheden henvise parret til at indgive en omsorgs- og ansvarserklæring til Familieretshuset sådan, at faderskabet kan fastslås inden fødslen. Når faderskabet er fastslået, skal parret fremvise en kopi af erklæringen med Familieretshusets påtegning.

Er barnet født i Danmark, vil forældreskabet fremgå af CPR.

Er barnet født inden ankomsten til Danmark, og er der tvivl om, hvem der er forældre til barnet, kan prøvelsesmyndigheden bede parterne om at fremlægge dokumentation for forældreskabet fra deres hjemland eller fra det land, hvor barnet blev født.

Som det fremgår af punkt 2.5.1.2., kan prøvelsesmyndigheden normalt ikke kræve fremlæggelse af dokumenter fra det land, som en flygtning eller asylansøger er flygtet fra. I disse sager kan prøvelsesmyndigheden i stedet med parternes samtykke indhente en kopi af den udenlandske parts sag hos udlændingemyndighederne.

Alvorlig sygdom eller alvorligt handicap

Efter forarbejderne til ægteskabslovens § 11 a bør der ligeledes dispenseres, hvis det f.eks. på grund af alvorlig sygdom eller alvorligt handicap vil være urimeligt ikke at tillade parterne at gifte sig her i landet. Der bør også i denne situation meddeles dispensation, selvom den udenlandske part ikke har opholdt sig i Danmark i lang tid. Det er uden betydning, hvilken af parterne der er alvorligt syg eller har et alvorligt handicap.

Familieretshuset og tidligere Ankestyrelsen har meget begrænset praksis på området, men det må antages, at der skal være tale om fysiske eller psykiske sygdomme af meget alvorlig karakter. Der skal foreligge en indgående lægefaglig beskrivelse af sygdommen.

Forudgående tilknytning til hinanden

I situationer, hvor asylansøgere og andre inden indrejsen i Danmark havde en påviselig tilknytning til hinanden, bør den samlede varighed af parternes forhold også omfattende tiden før indrejsen tillægges vægt ved en afgørelse om dispensation fra betingelsen om lovligt ophold.

I tilfælde, hvor parterne har en påviselig tilknytning til hinanden, der rækker tilbage til tiden før ankomsten til Danmark, kan der således gives dispensation, selvom udlændingen ikke har haft langvarigt ophold i Danmark.

Denne dispensationsmulighed omfatter bl.a. situationer, hvor parterne inden ankomsten til Danmark havde indgået ægteskab med hinanden, men enten ikke kan bevise dette, eller hvor ægteskabet er ugyldigt efter dansk ret, f.eks. fordi parterne ikke var samtidigt til stede under vielsen.

Eksempler på afgørelser

I det følgende refereres en række sager, hvor der er taget stilling til spørgsmålet om dispensation fra betingelsen om lovligt ophold.

Sag nr. 1 (j.nr. 03-516-00024):

M kom til Danmark som asylansøger sammen med sin mor. Udlændingestyrelsen meddelte M afslag på asyl, hvilket Flygtningenævnet stadfæstede. Af forskellige grunde kunne M imidlertid ikke udvises, og han havde derfor ”tålt ophold” i Danmark.

Asylsagen blev senere genoptaget, og næsten fem år efter ankomsten til Danmark besluttede Udlændingestyrelsen at udvise M, men Flygtningenævnet hjemviste sagen til fornyet behandling.

Samtidig ansøgte M om tilladelse til at indgå ægteskab med H, der er dansk statsborger. M og H havde kendt hinanden i næsten tre år, og de havde været kæresten i lidt over 2 år. M søgte også om familiesammenføring på baggrund af samlivet med H.

M fik tilladelse til at indgå ægteskab med H. Ved afgørelsen lagde styrelsen vægt på, at M havde opholdt sig i Danmark i fire år og ti måneder, at M og H havde kendt hinanden i næsten tre år, og at de havde boet sammen og været kæresten i to år og to måneder.

Sag nr. 2 (j.nr. 03-516-00008):

H indrejste i Danmark og ansøgte om asyl. Lidt over et år efter ankomsten til Danmark afslog Flygtningenævnet ansøgningen om asyl og pålagde H at udrejse af Danmark inden en måned. Et halvt år efter fastholdt Flygtningenævnet afgørelsen.

H søgte herefter om humanitær opholdstilladelse. Hun oplyste, at hun ved tilbagevenden til sit hjemland risikerede dødsstraf på grund af forholdet til M, der er dansk statsborger og kristen, og fordi hun ønskede at konvertere fra islam til kristendom. Det var bekræftet, at H skulle påbegynde oplæring i den kristne tro.

Integrationsministeriet besluttede straks herefter, at H kunne opholde sig i Danmark, mens sagen om opholdstilladelse blev behandlet. Hun fik herefter igen processuelt ophold.

H lærte M at kende lidt over et år efter ankomsten til Danmark. De flyttede sammen ca. et halvt år senere, hvor de holdt forlovelsesfest. H ansøgte herefter om tilladelse til at indgå ægteskab med M.

H fik tilladelse til at indgå ægteskab med M. Ved afgørelsen lagde styrelsen vægt på, at H havde opholdt sig i Danmark i tre år og to måneder, at H og M havde kendt hinanden i et år og ti måneder, og at de havde boet sammen i et år og tre måneder.

Sag nr. 3 (j.nr. 04-516-00026):

M indrejste i Danmark, hvor han søgte om asyl. Flygtningenævnet afslog halvandet år efter ansøgningen om asyl og pålagde M at udrejse straks.

M ansøgte herefter om opholdstilladelse på grund af familiemæssig tilknytning til Danmark, bl.a. havde han en bror i Danmark. Udlændingestyrelsen gav et år efter afslag på denne ansøgning og pålagde igen M at udrejse straks.

M, der stadig opholdt sig her i landet, ansøgte nu om tilladelse til at indgå ægteskab med H, der er udenlandsk statsborger med opholdstilladelse i Danmark. Parterne, der stammede fra samme land, havde kendt hinanden siden kort efter M's indrejse i Danmark, og de havde boet sammen i en del af perioden.

M fik tilladelse til at indgå ægteskab med H. Ved afgørelsen lagde styrelsen vægt på, at M havde opholdt sig i Danmark i tre år, at M og H havde kendt hinanden i to år og ni måneder, og at de havde boet sammen i ca. seks måneder.

Sag nr. 4 (j.nr. 2010-815-00021):

M havde som asylansøger opholdt sig i Danmark i mere end tre år. M og H havde oplyst, at de havde kendt hinanden i ca. tre år og havde været kærester i ca. to år. På tidspunktet for Ankestyrelsens (tidligere Familiestyrelsen) afgørelse havde parret boet sammen i næsten et år.

Ankestyrelsen dispenserede fra kravet om lovligt ophold og lagde afgørende vægt på oplysningerne om længden af M's ophold i Danmark og parternes forklaring om, hvor længe de havde kendt hinanden og været kærester.

Sag nr. 5 (j.nr. 03-516-00014):

H havde haft et 20 måneders ophold i Danmark. H var derefter rejst til Norge, hvor hun havde opholdt sig i 15 måneder.

H blev efterfølgende udvist af Norge til Danmark, hvor hun søgte om dispensation til at indgå ægteskab. På afgørelsestidspunktet havde H opholdt sig i Danmark i ca. et halvt år siden ankomsten fra Norge.

Ankestyrelsen (tidligere Familiestyrelsen) stadfæstede afslaget på dispensation og bemærkede i den forbindelse, at styrelsen så bort fra de første 20 måneders ophold i Danmark, fordi H derefter havde opholdt sig i Norge i over et år.

Sag nr. 6 (j.nr. 03-516-00013):

M og H, som havde ansøgt om asyl i Danmark, ansøgte om dispensation til at indgå ægteskab. De oplyste, at de havde fællesbarnet B. Det fremgik af udlændingemyndighedernes akter, at M havde oplyst, at B var født i byen X, mens H havde oplyst, at B var født i byen Y. M og H havde samstemmende oplyst, at B var født den 5. oktober 2000. Der var efter parternes oplysninger indgået aftale om fælles forældremyndighed over B. Der var ikke oplysninger om, at M havde anerkendt faderskabet. Der var imidlertid heller ikke grundlag for at betvivle parrets oplysninger om, at B var et fællesbarn – de ankom blandt andet alle samtidigt til Danmark. Ankestyrelsen (tidligere Familiestyrelsen) lagde til grund, at der var tale om et fællesbarn og gav dem dispensation fra kravet om lovligt ophold.

2.8. Eventuel erklæring om kendskab til reglerne om familiesammenføring

Ægteskab må, hvis en af parterne ikke har dansk indfødsret, statsborgerskab i et af de andre nordiske lande eller opholdstilladelse efter udlændingelovens §§ 7-9 f, 9 i-9 n, 9 p eller 9 q, og hvor den anden part har indfødsret, et sådant statsborgerskab eller en sådan opholdstilladelse, først indgås, når hver part har afgivet erklæring om at være bekendt med reglerne om familiesammenføring i udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 1, og stk. 2-14 og 30, jf. ægteskabslovens § 11 b.

Denne bestemmelse indebærer følgende:

- 1) Den ene part har et "permanent opholdsgrundlag" (f.eks. dansk statsborgerskab) i Danmark, mens den anden part kun har midlertidig opholdstilladelse i Danmark (f.eks. turistvisum): Begge parter skal underskrive erklæringen. Dette gælder også, selvom parterne oplyser, at de ikke har planer om at bo i Danmark.
- 2) Begge parter har et "permanent opholdsgrundlag" i Danmark: Parterne skal ikke underskrive erklæringen.
- 3) Begge parter har kun midlertidig opholdstilladelse i Danmark: Parterne skal ikke underskrive erklæringen.

Når den herboende part enten er EU/EØS-statsborger med opholdsret efter udlændingelovens § 6, jf. § 2, stk. 4, eller er schweizisk statsborger med opholdstilladelse efter udlændingelovens § 6, jf. § 2, stk. 5, skal parterne dog ikke underskrive erklæringen.

Ved underskriften på erklæringen erklærer parterne, at de er bekendt med reglerne om familiesammenføring i udlændingeloven. Derimod giver parterne ikke afkald på muligheden for at søge om familiesammenføring på grund af ægteskabet.

Erklæringen afgives på ”Erklæring efter ægteskabslovens § 11 b om kendskab til udlændingelovens regler om ægtefællesammenføring”. Erklæringen findes på familieretshuset.dk på dansk, engelsk og tysk.

Når parterne skal udfylde ovennævnte erklæring, skal prøvelsesmyndigheden udlevere ”Vejledning i forbindelse med indgåelse af ægteskab om opholdstilladelse i Danmark på grundlag af ægteskab eller registreret partnerskab med en person, der bor i Danmark (ægtefællesammenføring)” til dem. Vejledningen findes ligeledes på familieretshuset.dk på dansk, engelsk og tysk.

2.9. Evne til at handle fornuftsmæssigt

Man må ikke indgå ægteskab i Danmark, hvis man mangler evnen til at handle fornuftsmæssigt. Prøvelsesmyndigheden må derfor heller ikke gennemføre prøvelsen for en part, der mangler evnen til at handle fornuftsmæssigt.

Hvis prøvelsesmyndigheden er i tvivl om en parts evne til at handle fornuftsmæssigt, kan prøvelsesmyndigheden holde et møde med parten for at undersøge partens forhold nærmere. Prøvelsesmyndigheden kan lade en person med den fornødne lægefaglige kompetence eller lignende afholde mødet eller deltage i det.

Prøvelsesmyndigheden kan også anmode om en erklæring fra partens læge eller andre med et fagligt kendskab til partens aktuelle situation. Manglende evne til at handle fornuftsmæssigt kan have forskellige årsager: Alderdomssvækkelse, demens, psykiske problemer, alkohol- eller narkotikamisbrug m.v. Hvis den manglende evne til at handle fornuftsmæssigt er midlertidig, kan parterne senere indgive en ny ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne.

2.10. Dobbeltvielse

To personer, der er gift eller har indgået registreret partnerskab med hinanden, kan efter dansk ret ikke indgå nyt ægteskab med hinanden.

Det er uden betydning, om det første ægteskab/registrerede partnerskab er indgået i Danmark eller i udlandet.

Hvis det første ægteskab/registrerede partnerskab er indgået i udlandet, og det ikke anerkendes efter dansk ret, er der ikke noget til hinder for, at parterne indgår et ”nyt” ægteskab i Danmark, hvis ægteskabsbetingelserne i øvrigt er opfyldte.

I forbindelse med sådanne ægteskaber orienteres parterne om, at det seneste ægteskab efter dansk ret er ugyldigt, hvis der efterfølgende måtte fremkomme nye oplysninger om det første ægteskab/partnerskab, der medfører, at dette ægteskab eller partnerskab alligevel anerkendes efter dansk ret.

Dette vil medføre, at parterne fortsat anses for gift efter dansk ret, men at deres ægteskab anses for indgået på datoen for den udenlandske vielse. I så fald bør denne vielsesdag samt den udenlandske vielsesmyndighed registreres i CPR.

Det skal understreges, at denne fremgangsmåde alene kan anvendes, når to parter, der mener, at de allerede er gift med hinanden, ønsker at indgå et "nyt" ægteskab med hinanden. Fremgangsmåden kan altså ikke anvendes, hvis der opstår tvivl om, hvorvidt en part, der ønsker at indgå ægteskab i Danmark, allerede er gift med en anden end den, som parten nu ønsker at blive gift med.

2.11. Proformaægteskab

Efter ægteskabslovens § 8 a må ægteskab ikke indgås, hvis der er bestemte grunde til at antage, at der er tale om et proformaægteskab med det afgørende formål at opnå ret til ophold i Danmark, i et land, der er tilsluttet Den Europæiske Union eller er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, eller i Schweiz.

Ægteskabsbetingelsen i § 8 a i ægteskabsloven vil i praksis kun være relevant at prøve i sager, hvor Familieretshuset har kompetencen til at prøve ægteskabsbetingelserne. Dette skyldes, at parterne i sager, hvor den kommunale prøvelsesmyndighed prøver ægteskabsbetingelserne, begge vil have dansk eller nordisk statsborgerskab, tidsubegrænset opholdstilladelse eller ret til tidsubegrænset ophold efter EU-retten. Der vil således ikke i disse sager kunne opstå en situation, hvor et proformaægteskab vil kunne føre til, at den ene part opnår en fordel med hensyn til at opnå ret til tidsubegrænset ophold ved familiesammenføring.

Familieretshuset kan kun træffe afgørelse om, at ægteskabsbetingelsen i § 8 a ikke er opfyldt, hvis der foreligger et sikkert grundlag for at antage, at der er tale om et proformaægteskab, der ønskes indgået med det i bestemmelsen beskrevne formål. En formodning om, at der er tale om et proformaægteskab, vil således ikke være tilstrækkelig til at træffe afgørelse om, at § 8 a ikke er opfyldt. Ønske om at opnå ret til ophold i Danmark, i et andet EU-/EØS-land eller i Schweiz skal være det afgørende formål med indgåelsen af ægteskabet for, at ægteskabsbetingelsen ikke er opfyldt. Dette er i overensstemmelse med § 9, stk. 12, i udlændingeloven om nægtelse af opholdstilladelse på baggrund af proformaægteskab.

Ved afgørelsen af, om der er bestemte grunde til at antage, at der er tale om et proformaægteskab, skal Familieretshuset tage hensyn til samtlige forhold i sagen. Der vil for eksempel kunne inddrages forhold som parternes manglende samliv på fælles bopæl, parternes manglende evne til at kommunikere på samme sprog, en stor aldersforskel mellem parterne samt parternes manglende eller begrænsede personlige kendskab til hinanden. Det vil også kunne indgå i vurderingen, om den part, der er EU-statsborger m.v., tidligere har været gift med en tredjelandstatsborger, og dette ægteskab er blevet opløst kort tid efter, at tredjelandstatsborgeren har opnået ret til ophold i EU efter reglerne om familiesammenføring på grundlag af ægteskabet med EU-statsborgeren.

Der er tale om en samlet vurdering af sagen. Et ægteskab betragtes således ikke nødvendigvis som et proformaægteskab, alene fordi der er stor aldersforskel mellem parterne, eller parret ikke bor sammen.

Omvendt taler det for, at der er tale om et reelt forhold og ikke et proformaægteskab, at parterne har boet sammen i en årrække, at de har fælles børn, eller at de har fælles økonomi, herunder har optaget lån sammen.

Ved udfyldelsen af ægteskabserklæringen besvarer parterne en række spørgsmål om deres forhold, og de opfordres til at indsende dokumentation for deres oplysninger.

Familieretshuset kan ved prøvelsen af, om der er tale om et proformaægteskab, indhente supplerende skriftlige oplysninger fra parterne. Hvis der er behov for oplysninger fra andre myndigheder, anmoder Familieretshuset parret om at fremlægge dem. Det kan f.eks. være oplysninger om opholdstilladelser m.v., bopælsregistrering og tidligere ægteskaber. Det vil i mange tilfælde være muligt at konstatere på skriftligt grundlag, at der ikke er tale om et proformaægteskab, f.eks. fordi parret kan dokumentere at have boet

sammen i en årrække, at de har fælles børn, eller at de har fælles økonomi, herunder at de har optaget lån sammen.

Er der mistanke om proformaægteskab eller om anvendelse af falske dokumenter, og kan mistanken ikke afklares på skriftligt grundlag, skal Familieretshuset indkalde parret til en samtale og eventuel ægthedsvurdering af deres dokumenter, inden Familieretshuset træffer afgørelse.

Deltager parterne ikke i samtalen, kan Familieretshuset afslå ansøgningen om prøvelse af ægteskabsbetingelserne.

2.12. Falske dokumenter

Prøvelsesmyndigheden skal i forbindelse med prøvelsen af ægteskabsbetingelserne sikre, at de dokumenter, som parterne fremlægger, herunder identitetsdokumenter, ikke er falske. Såfremt der opstår mistanke om, at en part anvender falske dokumenter, kan prøvelsesmyndigheden anmode parten om at fremlægge dokumenterne i original med henblik på ægthedsvurdering.

Sagsgangen kan tilrettelægges således, at fremlæggelse af originale dokumenter kan ske ved personligt fremmøde eller ved fremsendelse til prøvelsesmyndigheden. Prøves ægteskabsbetingelserne af kommunen, kan dokumenterne fremlægges umiddelbart inden vielsen.

3. Borgerlig vielse

3.1. Grundlaget for borgerlige vielser

En vielse må ikke foretages, før det er attesteret, at ægteskabsbetingelserne er opfyldte. Hvis vielsen ikke foretages af den kommune, hvor prøvelsen af ægteskabsbetingelserne er foretaget, må vielsen ikke foretages, før parterne har fremlagt en prøvelsesattest udstedt af prøvelsesmyndigheden i en anden kommune.

Hvis prøvelsen er foretaget af Familieretshuset, må vielsen først foretages, når kommunen har modtaget prøvelsesattesten fra Familieretshuset.

Der kan i stedet for en dansk prøvelsesattest fremlægges en prøvelsesattest fra finske, islandske, norske eller svenske myndigheder om, at der efter loven i det pågældende land ikke er noget til hinder for, at de indgår ægteskab med hinanden. Attesten skal være udstedt inden for de sidste fire måneder. Der henvises til ægteskabsbekendtgørelsens § 16, stk. 2.

Inden vielsen foretages, skal vielsesmyndigheden fastslå parternes identitet. Når ægteskabsbetingelserne er prøvet af Familieretshuset, modtager vielsesmyndigheden sammen med prøvelsesattesten en kopi af parternes pas eller andre identifikationspapirer, og vielsesmyndigheden skal sikre sig, at de parter, der ønsker at blive gift, er de samme, som de parter prøvelsesattesten vedrører.

3.2. Hvem kan foretage borgerlige vielser

Efter ægteskabslovens § 18 er det formanden for kommunalbestyrelsen (borgmesteren), der har vielseskompetencen i kommunen. I kommuner med magistratsstyre eller en styreform med delt administrativ ledelse kan kommunalbestyrelsen i kommunens styrelsesvedtægt bestemme, at prøvelsen skal foretages af et magistratsmedlem henholdsvis en udvalgsformand. I det følgende betegnes disse under ét som borgmesteren.

Borgmesteren kan skriftligt bemyndige ansatte i kommunens administration og medlemmer af kommunalbestyrelsen til på sine vegne at foretage vielser, jf. § 18, stk. 2, i ægteskabsloven og ægteskabsbekendtgørelsens § 14.

Afgåede borgmestre, afgåede kommunalbestyrelsesmedlemmer og tidligere ansatte i kommunens administration kan således ikke bemyndiges til at foretage vielser. Der er heller ikke adgang til at meddele bemyndigelse til f.eks. borgmestre i andre kommuner.

En bemyndigelse til at foretage vielser bortfalder, når den bemyndigede fratræder sin hidtidige stilling.

Bemyndigelse kan gives enten via en stillingsfuldmagt eller ved en konkret bemyndigelse. En stillingsfuldmagt medfører, at den pågældende har en stående bemyndigelse til at foretage vielser. En konkret bemyndigelse kan enten gives som en stående bemyndigelse eller som en ad hoc bemyndigelse til at foretage en enkelt vielse af to bestemte parter.

Når en borgmester går af, uanset om dette sker i forbindelse med et valg eller før tid, bortfalder alle konkrete bemyndigelser. I så fald skal disse bemyndigelser, hvis den nye borgmester ønsker dette, fornyes. En stillingsfuldmagt bortfalder ikke ved et borgmesterskifte.

En vielse foretaget af en person, der ikke tilhører den personkreds, der kan bemyndiges til at foretage borgerlige vielser, er ugyldig. Af hensyn til parterne er det derfor yderst vigtigt, at borgmesteren kun bemyndiger personer, der med sikkerhed tilhører den bemyndigelsesberettigede personkreds, dvs. ansatte i kommunens administration og kommunalbestyrelsesmedlemmer.

Hvis der opstår tvivl om, hvem der kan bemyndiges, kan kommunen forelægge sagen for Familieretshuset. Familieretshuset har ikke mulighed for at dispensere fra bemyndigelsesreglerne.

3.3. Vielsessted og -tidspunkt

Når kommunen foretager en borgerlig vielse, foregår vielsen på det sted, som kommunen har anvist hertil. Det kan eksempelvis være et særligt vielseslokale, der er indrettet hertil, byrådssalen eller lignende. Kommunen kan tillade, at vielser foretages et andet sted i kommunen f.eks. i parternes egen have, i en skov, et sted i en anden kommune eller på havet inden for dansk territorium, men kommunen er ikke forpligtet hertil, jf. ægteskabslovens § 18, stk. 3, 1. pkt.

Hvis en vielse skal foretages i en anden kommune, skal den anden kommune godkende dette inden vielsen, jf. ægteskabslovens § 18, stk. 3, 2. og 3. pkt. Denne godkendelse er en ordensforskrift. Hvis vielseskommunen f.eks. på grund af en fejl ikke har fået indhentet en godkendelse fra den anden kommune, vil dette ikke have betydning for vielsens og dermed ægteskabets gyldighed.

En kommunes godkendelse af, at en anden kommune foretager en vielse i kommunen, kan gives fra sag til sag. Kommunen kan imidlertid også vælge generelt at godkende, at en eller flere kommuner (eventuelt alle kommuner) må foretage vielser i kommunen. Hvis en kommune ikke ønsker, at andre kommuner foretager vielser i kommunen, kan kommunen afslå at godkende dette fra sag til sag, eller kommunen kan generelt meddele til alle landets kommuner, at kommunen ikke vil godkende, at andre kommuner foretager vielser i kommunen. Det er også muligt at give en sådan generel meddelelse til en eller flere bestemte kommuner, hvis det kun er den eller disse kommuner, som kommunen ikke vil godkende til at foretage vielser i kommunen.

Det er vielsesmyndigheden (borgmesteren), der har kompetencen til at beslutte, om kommunen vil tilbyde, at vielser foretages andre steder i eller uden for kommunen end det sted, som er anvist hertil (et

særligt vielseslokale, byrådssalen eller lignende), mens det er kommunen (kommunalbestyrelsen), der har kompetencen til at beslutte, om andre kommuner må foretage vielser i kommunen.

Uanset om en vielse foretages inden for kommunen, f.eks. i en skov, eller uden for kommunen, f.eks. på havet i territorialfarvand, skal kommunen iagttage de eventuelle særlige regler, der eventuelt gælder for ophold m.v. det pågældende sted. Det kan f.eks. være regler om, hvorvidt man overhovedet må opholde sig det pågældende sted, støjniveau, affaldshåndtering m.v.

Hvis vielse er foretaget på et andet sted end det, kommunalbestyrelsen normalt anvender, noteres dette i anmærkningsrubrikken i ægteskabsbogen.

Selvom kommunen således kan foretage vielser uden for kommunen, må vielsen dog ikke foretages på Færøerne, i Grønland eller uden for Danmark.

Foretages en vielse et andet sted, end det sted som kommunen har anvist, kan kommunen efter § 21, stk. 1, 3. pkt., i ægteskabsbekendtgørelsen kræve, at parterne betaler de ekstra udgifter, som direkte følger af, at den pågældende vielse foretages et andet sted, herunder særligt udgifter til transport. Kommunen kan derimod ikke fastsætte et fast gebyr for vielser, der foretages et andet sted end det sted, som kommunen har anvist.

Vielsen foretages i de kommunale kontorers kontortid. Det vil sige, at det er kommunen, der tilrettelægger åbningstiden. Uanset den øvrige åbningstid skal kommunen dog sørge for, at parterne, hvis de anmoder herom, kan blive gift om lørdagen i tidsrummet kl. 9.00-12.00, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 17.

At det skal være muligt at blive gift om lørdagen er dog ikke ensbetydende med, at parterne har krav på at blive gift en bestemt lørdag. Det er kommunen, der tilrettelægger datoen, tidspunktet og varigheden af vielsesceremonien, ligesom det er kommunen, der tilrettelægger personalebemandingen. Parternes ønske om tidspunktet for vielsen skal dog så vidt muligt imødekommes af kommunen.

Kommunen kan tillade, at vielsen foretages på andre tidspunkter end i kontortiden og om lørdagen kl. 9.00-12.00, men kommunen er ikke forpligtet hertil.

Der er offentlig adgang til alle borgerlige vielser, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 18. Det vil sige, at kommunen er forpligtet til at tillade andre at overvære vielsen. Endvidere er kommunen efter anmodning forpligtet til at oplyse, hvornår der foretages vielser, og som udgangspunkt også hvem der skal giftes de pågældende dage. Dette følger af offentlighedslovens § 7, idet oplysninger om en bestemt persons indgåelse af ægteskab som udgangspunkt ikke er omfattet af undtagelsen i offentlighedslovens § 30, nr. 1, om undtagelse af oplysninger om private forhold. Der vil dog kunne være tilfælde, hvor oplysninger om en bestemt persons indgåelse af ægteskab efter en konkret vurdering kan undtages efter § 30, nr. 1, f.eks. hvis det er begrundet i hensynet til personens sikkerhed.

3.4. Vielsen

Kommunen kan selv tilrettelægge, hvordan vielsen skal foregå eventuelt i samarbejde med parterne.

Inden vielsen foretages, skal kommunen fastslå parternes identitet. Når ægteskabsbetingelserne er prøvet af Familieretshuset, modtager kommunen sammen med prøvelsesattesten en kopi af parternes pas eller andre identifikationspapirer.

Hvis vielsesmyndigheden konstaterer, at en af parterne mangler evnen til at handle fornuftsmæssigt, må vielsen ikke foretages. Der henvises til punkt 2.9. Ligeledes må vielsen ikke foretages, hvis vielsesmyndigheden umiddelbart kan konstatere, at der er tale om et proformaægteskab i strid med § 8 a i ægteskabsloven.

Når vielsen foretages, skal den person, der foretager vielsen, følge denne fremgangsmåde:

Under vielseshandlingen spørger den, der foretager vielsen, efter at have fastslået parternes identitet: ”Da I over for mig har oplyst, at I ønsker at indgå ægteskab med hinanden, spørger jeg, om du (part 1’s fulde navn) vil have (part 2’s fulde navn) til ægtefælle? ”. Når part 1 har svaret ja, spørges part 2: ”På samme måde spørger jeg dig (part 2’s fulde navn), om du vil have (part 1’s fulde navn) til ægtefælle? ”. Når part 2 har svaret ja, udtaler den, der foretager vielsen: ”Efter at I nu har erklæret at ville ægte hinanden, forkynnder jeg jer herved at være ægtefolk. ”

En vielse skal overværes af mindst to vidner, jf. ægteskabslovens § 20 og ægteskabsbekendtgørelsens § 18. Der er ikke særlige krav til vidnernes alder. Det vil sige, at også personer under 18 år kan være vidner. Dog skal vidnerne kunne forstå, hvad der foregår. Det vil sige, at vidnerne skal kunne forstå, at det er en vielse af de to parter, der foretages.

Sørger parterne ikke selv for vidner, har kommunen pligt til at sørge herfor. Dette gælder både i den almindelige åbningstid og om lørdagen kl. 9.00-12.00.

Når vielsen er foretaget, udleverer vielsesmyndigheden straks en vielsesattest til parterne, og vielsen indføres i ægteskabsbogen. Ægteskabsbogen og dens eventuelle duplikat underskrives af den, der har foretaget vielsen, parterne og vidnerne. Der henvises til punkt 4.2. om ægteskabsbogen.

Er vielse sket, selvom der ikke eller kun delvist er sket prøvelse af ægteskabsbetingelserne (nødvielse), anføres dette i anmærkningsrubrikken i prøvelsesbogen med oplysning om, hvilken prøvelse der er foretaget. Der henvises til punkt 6.1. om nødvielser.

Ovenstående om vielsesattest og ægteskabsbog gælder også i situationer, hvor en kommune foretager en vielse i en anden kommune. Det vil sige, at det er den kommune, der foretager vielsen, der udfærdiger vielsesattest og ægteskabsbog, selvom vielsen er foretaget i en anden kommune.

3.5. Afslag på at foretage en vielse

Vielse må aldrig foretages, hvis vielsesmyndigheden er bekendt med, at ægteskabsbetingelserne ikke er opfyldte. Dette gælder også, når det er Familieretshuset eller prøvelsesmyndigheden i en anden kommune, der har foretaget prøvelsen af ægteskabsbetingelserne, jf. ægteskabslovens § 19, stk. 3.

Dette betyder ikke, at vielsesmyndigheden skal foretage en ny prøvelse af ægteskabsbetingelserne og kontrollere den prøvelse af ægteskabsbetingelserne, som prøvelsesmyndigheden har foretaget, men vielsesmyndigheden må ikke foretage en vielse, hvis vielsesmyndigheden opdager, at ægteskabsbetingelserne alligevel ikke er opfyldte.

Afslag på at foretage en vielse kan f.eks. komme på tale, hvis vielsesmyndigheden bliver opmærksom på, at en part ikke som antaget af prøvelsesmyndigheden er fyldt 18 år, eller at en part ikke længere har lovligt ophold i Danmark.

Afslag kan også skyldes, at vielsesmyndigheden mener, at der anvendes falske dokumenter, eller at det par, der vil indgå ægteskabet, ikke er identisk med det par, som prøvelsen af ægteskabsbetingelserne vedrørte, f.eks. fordi en person prøver at blive gift ved anvendelse af en anden persons pas.

Endvidere kan afslaget skyldes, at vielsesmyndigheden mener, at der er tale om et proformaægteskab i strid med ægteskabslovens § 8 a, f.eks. fordi vielsesmyndigheden ved vielsen bliver opmærksom på, at parret ikke kender hinanden.

Hvis vielsesmyndigheden konstaterer, at en af parterne mangler evnen til at handle fornuftsmæssigt, må vielsen ikke foretages, jf. punkt 2.9.

Hvis vielsesmyndigheden bliver i tvivl om, hvorvidt ægteskabsbetingelserne er opfyldte, skal vielsesmyndigheden udsætte vielsen og søge tvivlen afklaret typisk ved at drøfte sagen med prøvelsesmyndigheden.

Afvisning af at foretage en vielse kan ikke påklages. Hvis parterne er uenige i afvisningen, kan vielsesmyndigheden henvise dem til at indgive en ny ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne.

Afslår vielsesmyndigheden at foretage en vielse, fordi der er tale om et proformaægteskab, skal vielsesmyndigheden indberette sagen til Familieretshuset, jf. ægteskabslovens § 22 a, stk. 2. Vielsesmyndigheden skal alene indberette, at vielsen er afslået på grund af proformaægteskab uden at oplyse, hvorfor vielsesmyndigheden mener, at der er tale om proformaægteskab.

Afslår vielsesmyndigheden at foretage en vielse, fordi en part ikke har lovligt ophold i Danmark, skal vielsesmyndigheden ligeledes indberette sagen til Familieretshuset og oplyse, hvorfor vielsesmyndigheden mener, at parten ikke har lovligt ophold, jf. ægteskabslovens § 22 a, stk. 2.

4. Prøvelses- og ægteskabsbøger samt vielser i trossamfund

4.1. Prøvelsesbog

Prøvelsesmyndigheden skal føre bog om prøvelse af ægteskabsbetingelser, herunder også ved udstedelse af ægteskabsattester. Bogen kan føres elektronisk.

Prøvelsesbogen skal udover alle prøvelser også indeholde et navneregister, parternes navne og bopæl indføres med henvisning til prøvelsesnummeret. Indførelsen af navnene sker alfabetisk og inden for hvert bogstav i kronologisk rækkefølge. Navneregistret kan føres elektronisk, og i så fald kan indførelserne ske alfabetisk.

Den kommunale prøvelsesmyndighed skal føre prøvelsesbogen og navneregistret på blanketter, som Familieretshuset har godkendt, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 6.

Når prøvelsesbogen ikke føres elektronisk, afsluttes prøvelsesbogen og det tilhørende navneregister, når prøvelsesbogen indeholder 400 blade.

4.2. Ægteskabsbog

Den borgerlige vielsesmyndighed skal føre en bog om vielse (ægteskabsbogen). Ægteskabsbogen kan føres elektronisk. Hvis bogen ikke føres elektronisk, skal den borgerlige vielsesmyndighed også føre et duplikat af ægteskabsbogen.

Ægteskabsbogen og dens eventuelle duplikat skal udover alle borgerlige vielser i kommunen også indeholde et navneregister, hvori begge parter navne og bopæl indføres med henvisning til vielsesnummeret. Indførelsen af navnene sker alfabetisk og inden for hvert bogstav i kronologisk rækkefølge. Navneregistret kan føres elektronisk, og i så fald kan indførelserne ske alfabetisk.

Familieretshuset har godkendte blanketter til brug for vielsesattest og partnerskabsattest samt ægteskabsbog og dens eventuelle duplikat med tilhørende navneregister, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 22, stk. 1.

Når ægteskabsbogen ikke føres elektronisk, afsluttes ægteskabsbogen og det tilhørende navneregister samt duplikatet, når ægteskabsbogen indeholder 400 blade.

4.3. Prøvelses- og vielsesmyndighedens arkiv

Føres prøvelsessagen ikke elektronisk, skal sagens dokumenter, herunder ægteskabserklæringen, samtykkeerklæringer og tilladelser m.v. opbevares i et sagsomslag med prøvelsesnummeret. Originale dokumenter, herunder dåbs- eller navneattester, skilsmissepapirer m.v. udleveres til parterne. Der beholdes en kopi af disse dokumenter til sagen.

Føres prøvelsesbogen og ægteskabsbogen ikke elektronisk, skal prøvelsesbogen, ægteskabsbogen og dens duplikat opbevares på et sikkert sted, og ægteskabsbogen og dens duplikat må ikke opbevares i samme bygning, medmindre bøgerne opbevares i et brandsikkert rum.

Hvis prøvelsesbogen og ægteskabsbogen føres elektronisk, kan også sagens øvrige dokumenter føres og opbevares elektronisk. I så fald skal der ikke være et sagsomslag, men prøvelsesnummeret skal være identificerbart i den elektroniske sag. De elektroniske bøger skal opbevares databeskyttelsesmæssigt forsvarligt, og således at der er sikkerhed for, at oplysninger fra bøgerne altid kan tilgås.

Prøvelsesbøger, der er skabt eller tilvejebragt i perioden mellem den 1. januar 1923 og den 31. december 2006, afleveres til landsarkivet (i København til stadsarkivet) fem år efter, at de er afsluttede. Prøvelsesbøger, der er skabt eller tilvejebragt den 1. januar 2007 eller senere, skal ikke afleveres til landsarkivet efter fem år, men bevares af prøvelsesmyndigheden.

Ægteskabsbøger, der er skabt eller tilvejebragt i perioden mellem den 1. januar 1923 og den 31. december 2006, afleveres til Rigsarkivet (i København til stadsarkivet) 50 år efter, at de er afsluttede. Duplikater, der er skabt eller tilvejebragt i perioden mellem den 1. januar 1923 og den 31. december 2006, afleveres til landsarkivet (i København til stadsarkivet), når de er afsluttede. Ægteskabsbøger og duplikat heraf, der er skabt eller tilvejebragt den 1. januar 2007 eller senere, skal ikke afleveres til landsarkivet efter 50 år, men bevares af kommunen.

Samtlige andre dokumenter vedrørende prøvelsen af ægteskabsbetingelserne, som parterne ikke har fået udleveret, kan kasseres efter ti års opbevaring.

4.4. Kommunens udstedelse af vielsesattest når vielsen er foretaget i et trossamfund

Efter ægteskabslovens § 16, stk. 1, nr. 1, og § 17, stk. 1, kan kirkelig vielse finde sted inden for folkekirken, når en af parterne hører til denne. Kirkelig vielse inden for folkekirken foretages af dennes præster. Kirkeministeren fastsætter regler om, hvilke præster i folkekirken der kan foretage vielser. Folkekirken fører ministerialbog, og når en præst i folkekirken foretager en vielse, udleverer præsten derfor en vielsesattest til parterne.

Efter ægteskabslovens § 16, stk. 1, nr. 2, og § 17, stk. 2, kan kirkelig vielse finde sted inden for de anerkendte trossamfund, når en af parterne hører til vedkommende trossamfund. Kirkelig vielse uden for folkekirken foretages af de præster, som er bemyndiget hertil efter kapitel 5 i lov nr. 1533 af 19. december 2017 om trossamfund uden for Folkekirken med senere ændringer (trossamfundsloven).

Indtil trossamfundsloven trådte i kraft den 1. januar 2018, var der to typer trossamfund uden for folkekirken, der havde præster eller vielsesforrettere med vielsesbemyndigelse:

- Anerkendte trossamfund (dvs. trossamfund der er anerkendt ved kongelig resolution inden den 1. januar 1970).
- Godkendte trossamfund (dvs. trossamfund der er godkendt administrativt efter den 1. januar 1970).

Med trossamfundsloven blev den hidtidige sondring mellem ”anerkendte trossamfund” og ”godkendte trossamfund” ophævet. Derfor anvendes i dag terminologien ”anerkendte trossamfund” generelt. Den hidtidige adgang til at føre ministerialbøger i et trossamfund, der var anerkendt ved kongelig resolution før den 1. januar 1970, er ophørt pr. 1. januar 2023, jf. § 23, jf. § 24, stk. 2, i trossamfundsloven, og

derfor er proceduren gengivet nedenfor pr. 1. januar 2023 gældende for alle anerkendte trossamfund. Der henvises til § 6 i bekendtgørelse nr. 129 af 5. februar 2019.

Når der foretages en vielse i et trossamfund, skal præsten eller vielsesforretteren sørge for, at blanketten ægteskabsbogen (se punkt 4.2.) udfyldes. Blanketten (VI 040) findes på kl.dk under "Blanketter". Ægtefællerne, vidnerne og præsten eller vielsesforretteren skal underskrive ægteskabsbogen umiddelbart efter vielsen. Derefter sender præsten eller vielsesforretteren ægteskabsbogen og prøvelsesattesten til den kommune, hvor vielsen er foretaget. Kommunen udsteder en vielsesattest og fører vielsen ind i kommunens ægteskabsbog.

Det er kommunen, der udsteder vielsesattesten, og det er derfor kommunen og ikke præsten eller vielsesforretteren, der underskriver vielsesattesten i underskriftsfeltet. I feltet om vielsesstedet anføres det sted, hvor vielsen er foretaget. Kommunen skal således ikke anføre rådhusets adresse eller lignende. I feltet om vielsesmyndigheden anfører kommunen navnet på trossamfundet sammen med navnet på den præst eller vielsesforretter, der har foretaget vielsen. Der er også mulighed for at anføre trossamfundets adresse i dette felt. Kommunen sender derefter straks vielsesattesten til præsten eller vielsesforretteren, som udleverer attesten til parterne.

Inden kommunen udsteder vielsesattesten, skal kommunen sikre, at præsten eller vielsesforretteren havde bemyndigelse til at foretage vielsen. Hvis der er en stående vielsesbemyndigelse, vil kommunen normalt allerede have oplysning herom. Havde præsten eller vielsesforretteren derimod en enkeltstående bemyndigelse til at foretage den konkrete vielse, vil kommunen normalt inden vielsen have modtaget en orientering om bemyndigelsen fra Kirkeministeriet.

Hvis præsten eller vielsesforretteren ikke havde vielsesbemyndigelse, må kommunen ikke udstede en vielsesattest, og vielsen må ikke føres ind i ægteskabsbogen. Dette gælder også, selvom præsten eller vielsesforretteren senere får vielsesbemyndigelse.

Er vielsen foretaget uden bemyndigelse, orienterer kommunen præsten eller vielsesforretteren om, at der ikke kan udstedes en vielsesattest, da vielsen er ugyldig på grund af den manglende vielsesbemyndigelse. Hvis det er relevant, kan kommunen samtidig orientere om, at parterne fortsat har mulighed for at indgå ægteskab, hvis de opfylder betingelserne herfor, eller at parterne kan anmode Familieretshuset om godkendelse af den ugyldige vielse.

Hvis kommunen bliver bekendt med uregelmæssigheder i forbindelse med en vielse foretaget i et trossamfund, og hvis disse uregelmæssigheder relaterer sig til spørgsmål om anerkendelsen som trossamfund eller spørgsmål om vielsesbemyndigelse, bør kommunen forelægge sagen for Kirkeministeriet. Hvis kommunen i øvrigt støder på vielser, der kan give anledning til tvivl, kan kommunen forelægge sagen for Familieretshuset. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis der er tvivl om, hvorvidt den handling, der er foretaget, alene er en religiøs handling.

5. Navneændring på bryllupsdagen

5.1. Generelt om navneændring på bryllupsdagen

Den administrative ordning "Navneændring på bryllupsdagen" giver mulighed for, at par, der ønsker at foretage navneændring med virkning fra bryllupsdagen, forud for vielsen kan indgive en ansøgning om navneændring til personregisterføreren. Det fremgår af § 1 i bekendtgørelse om navne, hvilken personregisterfører ansøgningen skal indgives til.

En ansøgning om navneændring på bryllupsdagen indgives ved anvendelse af den digitale løsning, som Kirkeministeriet stiller til rådighed (digital selvbetjening) via borger.dk. Ansøgninger, der ikke indgives

ved digital selvbetjening, afvises af personregisterføreren, medmindre der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening. I så fald skal personregisterføreren tilbyde, at ansøgningen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening, jf. navnelovens § 16 a. Der henvises i øvrigt til vejledning om navne.

Hvis personregisterføreren tilbyder, at ansøgningen kan indgives på anden måde, skal ansøgningen indgives på blanketten ”Navneændring på bryllupsdagen”, som er godkendt af Familieretshuset.

Hvis begge parter ønsker at ændre navn på bryllupsdagen, skal de begge indgive en ansøgning.

Det er personregisterførerne i folkekirken og for personer fødselsregisteret i Sønderjylland personregisterførerne ved kommunen, der foretager selve navneændringen, men for så vidt angår navneændring på bryllupsdagen, har prøvelses- og vielsesmyndigheden også arbejdsopgaver, som beskrives i det følgende.

5.2. Prøvelsesmyndighedens opgaver

Når et par henvender sig til prøvelsesmyndigheden for at blive gift, skal prøvelsesmyndigheden vejlede parret om muligheden for at ændre navn på bryllupsdagen.

Hvis en eller begge parter ønsker at ændre navn på bryllupsdagen, skal prøvelsesmyndigheden henvise parterne til at indgive ansøgningen ved digital selvbetjening på borger.dk, eller eventuelt ved blanketten ”Navneændring på bryllupsdagen”, jf. punkt 5.1.

Parterne bør vejledes om, at en ansøgning om navneændring som udgangspunkt skal være personregisterføreren i hænde senest 15 hverdage før vielsesdagen.

Det er vigtigt, at parterne i ansøgningen om prøvelse af ægteskabsbetingelserne oplyser, om der er søgt om navneændring på bryllupsdagen. Hvis det er oplyst, at der er søgt herom, skal prøvelsesmyndigheden, når den har foretaget prøvelsen af ægteskabsbetingelserne, i forbindelse med udstedelse af prøvelsesattesten notere i anmærkningsfeltet, at der er søgt om navneændring på bryllupsdagen.

Prøvelsesmyndigheden skal altså ikke afvente behandlingen af navneændringen.

Da prøvelsesbogen og en eventuel prøvelsesattest udstedes før vielsen og navneændringen, skal ægtefællernes navne på tidspunktet for udstedelsen anføres, også selvom de har søgt om navneændring ved vielsen, og navnemyndigheden har bekræftet, at denne ansøgning kan imødekommes.

Prøvelsesmyndigheden orienteres ikke om udfaldet af ansøgningen om navneændring. Meddelelse herom sendes alene til vielsesmyndigheden.

5.3. Vielsesmyndighedens opgaver

Hvis der er søgt om navneændring på bryllupsdagen, afventer vielsesmyndigheden at modtage ”Attestation af navneændring” fra personregisterføreren. Dette sker normalt senest tre hverdage før vielsesdagen. ”Attestation af navneændring”, der alene er til vielsesmyndighedens brug, er dateret med vielsesdagen som hændelsesdato.

Vielsesmyndigheden udfærdiger herefter vielsesattest med de ansøgte navne i overensstemmelse med ”Attestation af navneændring”. Det vil sige, at det er partens nye navn, der anføres i ægteskabsbogen og på vielsesattesten.

Der er intet i vejen for, at vielsesmyndigheden inden vielsen i ægteskabsbogen og på vielsesattesten m.v. anfører det nye navn, som ægtefællerne har ansøgt navnemyndigheden om, selvom vielsesmyndigheden

endnu ikke har fået bekræftelse fra navnemyndigheden om, at ansøgningen om navneændring kan imødekommes. Dokumenterne må dog ikke udleveres, før bekræftelsen foreligger.

Det påhviler under alle omstændigheder vielsesmyndigheden at sikre sig, at de rigtige navne er anført i ægteskabsbogen og på vielsesattesten.

Vielsesmyndigheden registrerer vielsen i CPR.

Efter vielsen er foretaget, og vielsesmyndigheden har ændret civilstand i CPR, aktiverer personregisterføreren navneændringen og fremsender fødsels- og dåbsattest, fødsels- og navneattest eller navneattest med det nye navn til den pågældende part.

Civilstandsændringen samt navneændringen vil herefter fremgå af CPR med vielsesdatoen som hændelsesdato.

Hvis parret ændrer vielsesdatoen under forløbet, giver vielsesmyndigheden besked herom til personregisterføreren.

Ændrer parterne ikke navn i forbindelse med vielsen, men sker dette senere, er der ikke noget til hinder for, at vielsesmyndigheden efter anmodning fra parterne udsteder en ny vielsesattest med parternes nye navne.

6. Nødvielser, arrangerede ægteskaber og tvangsægteskaber

6.1. Nødvielser

En vielse må ikke foretages, før der er foretaget en prøvelse af, om betingelserne for at indgå ægteskab er opfyldt, jf. ægteskabslovens § 19, stk. 1.

Hvis der på grund af en af parternes sygdom er alvorlig fare for, at udsættelse af en vielse vil betyde, at denne ikke kan gennemføres, kan vielsesmyndigheden dog undlade at foretage en forudgående prøvelse, jf. ægteskabslovens § 19, stk. 2.

Det er vielsesmyndigheden, der vurderer, om der på grund af en af parternes sygdom er alvorlig fare for, at en udsættelse af vielsen vil medføre, at den ikke kan finde sted.

Til brug for denne vurdering bør vielsesmyndigheden så vidt muligt indhente en lægeerklæring, der dokumenterer partens tilstand, herunder at partens tilstand gør, at vielsen ikke kan udsættes, og at vedkommende ikke kan flyttes, jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 20.

Hvis det på grund af partens tilstand af tidsmæssige årsager ikke er muligt at indhente en lægeerklæring, kan en læge eventuelt mundtligt erklære ovenstående over for vielsesmyndigheden. I modsat fald må vielsesmyndigheden selv foretage denne vurdering.

Parterne skal skriftligt, gerne på ægteskabserklæringen, eller mundtligt erklære, at der ikke på grund af slægtskab eller tidligere ægteskab er noget til hinder for ægteskabet, jf. ægteskabslovens §§ 6 og 9. De skal ligeledes erklære, at det afgørende formål med ægteskabet ikke er at opnå ret til ophold i Danmark, i et land, der er tilsluttet Den Europæiske Union eller er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, eller i Schweiz, jf. ægteskabslovens § 8 a. Der henvises til punkt 2.11.

Spørgsmål om eventuelt skifte af delingsformue (fællesbo) i et tidligere ægteskab skal ikke undersøges nærmere.

Vielsesmyndigheden skal altid sikre, at parten kan handle fornuftsmæssigt. Der bør derfor ikke være tvivl om, at parten ønsker at indgå ægteskab, og at parten forstår selve handlingen og konsekvenserne heraf. Dette kan fremgå af en lægeerklæring, men vielsesmyndigheden bør altid selv sikre sig dette.

Når vielsen er foretaget, udleverer vielsesmyndigheden en vielsesattest til parterne og fører vielsen ind i ægteskabsbogen. Det anføres i anmærkningsrubrikken i ægteskabsbogen, at der er foretaget en nødvielse med oplysning om, hvilken prøvelse der er foretaget. Det skal noteres, at parterne har afgivet erklæring om, at der ikke efter ægteskabslovens §§ 6, 8 a og 9 er noget til hinder for ægteskabet. Der tilføjes en anmærkning på prøvelsesattesten om, at der er sket en nødvielse.

Vielsesmyndigheden indberetter til prøvelsesmyndigheden i kommunen eller Familieretshuset, at der er foretaget en nødvielse og indsender eventuel lægeerklæring, ægteskabserklæring m.v. For så vidt angår sagsfordelingen mellem kommunen og Familieretshuset henvises til punkt 1.1. Prøvelsesmyndigheden foretager herefter så vidt muligt en fuldstændig prøvelse af ægteskabsbetingelserne og indsender derefter sagen inklusive prøvelsesattest og andre relevante dokumenter til Familieretshuset, som fører tilsyn med, at betingelserne for en nødvielse er til stede. Tilsvarende regler gælder for en indberetning, som prøvelsesmyndigheden modtager fra en præst.

6.2. Tvangsægteskaber

Danske myndigheder må ikke medvirke til, at der bliver indgået ægteskab under tvang, dvs. ved brug af vold, trusler og andre former for utilbørligt pres.

Et tvangsægteskab er ikke det samme som et proformaægteskab eller et arrangeret ægteskab. Dette skyldes, at disse to former for ægteskab ikke på samme måde som et tvangsægteskab er præget af tvang.

Når en ansøgning om at indgå ægteskab bliver behandlet, eller når vielsen foretages, skal prøvelses- og vielsesmyndighederne sikre sig, at begge parter ønsker at indgå ægteskabet, og at ingen af parterne er udsat for tvang eller utilbørligt pres.

Der er tale om et tvangsægteskab, hvis blot den ene part oplever, at han eller hun er blevet udsat for tvang eller pres, sådan at der ikke har været tale om et reelt valg. Der kan være tale om trusler, fysisk vold eller psykisk pres til at indgå ægteskabet.

Følgende omstændigheder kan tyde på, at der er tale om et tvangsægteskab. Når der foreligger oplysninger om disse omstændigheder, skal myndighederne være særligt opmærksomme på risikoen for tvangsægteskab:

- Parterne eller en af parterne indgår ægteskab i en ung alder, idet de dog begge skal være fyldt 18 år, jf. ægteskabslovens § 2.
- En af parterne stammer fra et land eller et område, hvor tvangsægteskaber forekommer.
- Parterne er nært beslægtede.
- En af parterne eller andre oplyser, at der er tale om et tvangsægteskab.
- Parternes adfærd i øvrigt indikerer, at der er tale om et tvangsægteskab.

Også andre omstændigheder kan tyde på, at der kan være tale om et tvangsægteskab, eksempelvis oplysninger om tidligere tilfælde af tvangsægteskab i parternes familier eller oplysninger om, at den ene parts familie har betalt et beløb til den anden parts familie.

Selvom en eller flere af disse omstændigheder foreligger, beviser det ikke, at der er tale om et tvangsægteskab, men i de ovennævnte situationer skal prøvelses- og vielsesmyndighederne overveje at foretage en nærmere undersøgelse af sagen.

Udsætter prøvelses- eller vielse myndigheden en sag på grund af mistanke om tvangsægteskab, er det vigtigt at være opmærksom på parternes samlede situation, herunder de familiemæssige forhold. Prøvelses- eller vielse myndigheden bør derfor udvise stor diskretion og forsigtighed ved håndteringen af disse sager og være opmærksom på en eventuel risiko for, at en af parterne udsættes for overgreb eller lignende.

Sager, hvor der er mistanke om tvangsægteskab, skal behandles varsomt. Prøvelses- eller vielse myndigheden bør derfor eventuelt overlade disse sager til medarbejdere med den fornødne ekspertise, f.eks. sagsbehandlere der er vant til at arbejde med etniske minoriteter og æresrelaterede konflikter.

Regeringen offentliggjorde den 11. oktober 2016 en handlingsplan for forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. VISO og Etnisk Ung yder rådgivning m.v. i æresrelaterede sager, herunder sager om tvangsægteskab.

Nyttige links:

- Den nationale handlingsplan for forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol: uim.dk/publikationer/national-handlingsplan-for-forebyggelse-af-aeresrelaterede-konflikter-og-negativ-social-kontrol/@@download/publication.
- Udlændinge- og Integrationsministeriets hjemmeside: uim.dk.
- VISO: socialstyrelsen.dk/viso/udvalgte%20indsatsomraader/aeresrelaterede-konflikter.
- Etnisk Ung: etniskung.dk/For-fagfolk/.

7. Et ægteskabs gyldighed

I ægteskabsloven skelnes der mellem fejl/mangler, der medfører ugyldighed, og fejl/mangler ved de formelle betingelser for indgåelse af ægteskab.

Der er seks betingelser, der skal være opfyldt for, at et ægteskab indgået i Danmark er gyldigt, jf. ægteskabslovens § 20, stk. 2, og § 21, stk. 1:

- 1) Vielsen skal være foretaget af en myndighed, som efter ægteskabsloven kan foretage vielser.
- 2) Begge parter skal ved vielsen være fyldt 18 år. Det bemærkes, at denne betingelse ikke fuldt ud finder anvendelse for ægteskaber indgået før den 1. februar 2017, jf. nedenfor.
- 3) Parterne skal være samtidigt til stede under vielsen.
- 4) Begge parter skal erklære, at de vil giftes med hinanden.
- 5) Vielsesmyndigheden skal forkynde, at parterne er blevet gift.
- 6) Der må ikke være tale om et proformaægteskab, jf. ægteskabslovens § 8 a. Det bemærkes, at denne betingelse ikke finder anvendelse for ægteskaber indgået før den 1. januar 2019, jf. nedenfor.

Hvis én eller flere af disse betingelser ikke er opfyldt, er vielsen ugyldig.

Gyldighedsbetingelsen om, at begge parter ved vielsen skal være fyldt 18 år, blev indført ved en lovændring, der trådte i kraft den 1. februar 2017. Ægteskaber, der er indgået af mindreårige før den 1. februar 2017, er således gyldige, hvis gyldighedsbetingelserne nævnt ovenfor i nr. 1 og 3-5 er opfyldte. Der henvises til § 4, stk. 4, i lov nr. 81 af 24. januar 2017 om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, udlændingeloven og værgemålsloven (Afskaffelse af muligheden for dispensation fra alderskrav ved indgåelse af ægteskab, anerkendelse af udenlandske ægteskaber og forhøjelse af gebyret for prøvelse af ægteskabsbetingelserne).

Gyldighedsbetingelsen om, at der ikke må være tale om et proformaægteskab, jf. ægteskabslovens § 8 a, blev indført ved en lovændring, der trådte i kraft den 1. januar 2019. Ægteskaber, der er indgået før den 1. januar 2019, er således gyldige, selvom der var tale om et proformaægteskab, hvis gyldighedsbetingelserne nævnt ovenfor i nr. 1-5 er opfyldte. Der henvises til § 4, stk. 2, i lov nr. 1321 af 27.

november 2018 om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og udlændingeloven (Forbud mod proformaægteskab og Nationalt ID-centers rolle og funktioner m.v.).

Er et ægteskab indgået under tvang, eller er en ægtefælle blevet forledt ("snydt") til at indgå ægteskabet, medfører dette ikke, at ægteskabet er ugyldigt. Den, der er tvunget eller forledt til at indgå et ægteskab, kan dog anlægge en retssag om omstødelse af ægteskabet. Retssagen skal anlægges inden seks måneder efter, at tvangen er ophørt, dog senest tre år efter indgåelse af ægteskabet, jf. ægteskabslovens § 24. Omstødelse af et ægteskab har samme virkning som en skilsmisse, jf. ægteskabslovens § 25.

Formelle fejl og mangler, eksempelvis at parten fremviste falske identitetspapirer, at én eller flere af ægteskabsbetingelserne f.eks. lovligt ophold ikke var opfyldt, medfører ikke, at ægteskabet er ugyldigt.

Er ægtefællerne i nær familie med hinanden (f.eks. søskende), eller er én af parterne gift i forvejen (bigami), kan ægteskabet omstødes. Hvis prøvelses- eller vielsesmyndigheden får oplysninger herom, forelægges sagen for Familieretshuset, sådan at en eventuel omstødelsessag kan indledes.

Hvis en vielse foretaget i Danmark er ugyldig, kan Familieretshuset, hvis der foreligger særlige omstændigheder godkende vielsen som gyldig, jf. ægteskabslovens § 21, stk. 2.

Er vielsen ugyldig, fordi en part var mindreårig, skal der ved denne vurdering anlægges samme restriktive praksis som ved vurderingen af, om et udenlandsk ægteskab, der er indgået af mindreårige, undtagelsesvist kan anerkendes.

Er vielsen ugyldig, fordi der var tale om et proformaægteskab, anvendes muligheden for efterfølgende at godkende vielsen som gyldig kun, hvis særlige grunde taler herfor. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis parterne efter indgåelsen af proformaægteskabet har etableret et egentligt samliv, således at der ikke længere er tale om et proformaægteskab, og dette samliv har været opretholdt i en længere årrække.

8. Civilstandsattest og ægteskabsattest til brug for vielse i udlandet

Civilstandsattest

Når en part eller et par skal giftes i udlandet, stiller den udenlandske vielsesmyndighed ofte krav om, at parten/parret dokumenterer sin/deres civilstand ved en civilstandsattest, der er udstedt af en dansk myndighed. Der findes ikke en blanket hertil, men folkeregisteret kan udstede en attest fra CPR-registret, hvoraf partens civilstand fremgår. Da attesten skal anvendes over for udenlandske myndigheder, skal den underskrives og stemples af kommunen.

Ægteskabsattest til brug for vielse i udlandet

I nogle tilfælde er det ikke tilstrækkeligt for den udenlandske myndighed, at der fremlægges en civilstandsattest, da nogle lande kræver dokumentation for, at parten/parret kan indgå ægteskab efter den danske ægteskabslovgivning. Er dette tilfældet, kan prøvelsesmyndigheden udstede en ægteskabsattest om, at der efter dansk ret ikke er noget til hinder for, at parret indgår ægteskab.

Efter ægteskabsbekendtgørelsens § 13, stk. 1, udsteder prøvelsesmyndigheden en ægteskabsattest, når myndigheden har prøvet, at ægteskabsbetingelserne er opfyldte. Dette indebærer, at parret skal indsende en ansøgning om prøvelse af ægteskabsbetingelserne til den myndighed, der efter ægteskabslovens § 13, stk. 1 eller 3, skal prøve ægteskabsbetingelserne, dvs. til kommunen eller Familieretshuset. Om sagsfordelingen mellem prøvelsesmyndighederne, se punkt 1.1.

Skal ægteskabsbetingelserne prøves af Familieretshuset, skal der betales gebyr for prøvelsen, jf. punkt 1.6.

Der kan ikke udstedes en ægteskabsattest for kun én part, da betingelsen i ægteskabslovens § 8 a om, at der ikke er tale om et proformaægteskab forudsætter, at en parts ret til at indgå ægteskab efter dansk ret prøves i forhold til en bestemt anden part, der opfylder betingelserne for at indgå ægteskab i Danmark. Der kan dog, hvis det konkret vurderes at være relevant i den enkelte sag, ses bort fra vurderingen af, hvorvidt den ene part opfylder betingelsen i ægteskabslovens § 11 a for at have lovligt ophold i Danmark. Det skal i så fald fremgå af ægteskabsattesten, at denne betingelse ikke er prøvet.

En ægteskabsattest er gyldig i fire måneder efter udstedelsen, medmindre betingelsen om lovligt ophold i ægteskabsloven er opfyldt for et kortere tidsrum.

En ægteskabsattest kan ikke anvendes til at indgå ægteskab i Danmark, men inden for attestens gyldighedsperiode kan den myndighed, der har udstedt den, udstede en prøvelsesattest med samme gyldighedsperiode som ægteskabsattesten. Er en ægteskabsattest udstedt den 1. februar med gyldighed i fire måneder til den 31. maj, kan der den 27. marts udstedes en prøvelsesattest med gyldighed til den 31. maj.

9. Anerkendelse af udenlandske ægteskaber og partnerskaber mellem to personer af samme køn

9.1. Generelt om anerkendelse af udenlandske ægteskaber

Par, som har indgået ægteskab i udlandet, kan have behov for at få ægteskabet anerkendt i Danmark. Et ægteskab har juridisk betydning for ægtefællerne bl.a. i forhold til formueforhold, arveret, forsørgelsespligt over for hinanden og faderskab til og forældremyndighed over fælles børn.

Anerkendelse af et udenlandsk ægteskab medfører, at parterne anses for ægtefæller efter dansk ret. Dette betyder bl.a., at et ægtepar, der er blevet gift i udlandet, har de samme rettigheder og pligter i Danmark som et ægtepar, der er blevet gift i Danmark.

Anderkendes et ægteskab ikke, skal parterne vejledes om, at de ikke betragtes som ægtefæller efter dansk ret, men at det er muligt i vid udstrækning at opnå de samme retsvirkninger som ægtefæller i relation til fælles børn, f.eks. faderskab, forældremyndighed, samvær og børnebidrag. Det er Familieretshuset, der behandler sager om bl.a. faderskab, forældremyndighed, samvær og børnebidrag, og parterne bør derfor henvises til at kontakte Familieretshuset for at få nærmere vejledning herom. Myndigheden skal sikre, at parterne forstår deres retstilling, og hvor de kan få yderligere vejledning.

Herudover bør parterne henvises til at indgå ægteskab her i landet, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldte.

Det er udgangspunktet, at udenlandske ægteskaber, der er gyldige i det land, hvor de er indgået, anerkendes i Danmark. Der er dog visse undtagelser hertil, jf. punkt 9.3. om betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab.

Ægteskaber indgået i de andre nordiske lande anerkendes dog uden yderligere undersøgelser. Der henvises til bilag 1, punkt 2.

Dette kapitel henvender sig både til borgere og til de myndigheder, der kan komme i den situation, at en myndighed i Danmark skal tage stilling til anerkendelse af et udenlandsk ægteskab. Kapitlet indeholder en beskrivelse af ægteskabslovens regler i kapitel 2 a om anerkendelse af ægteskaber, der er indgået i udlandet.

Der henvises også til bilag 1, som indeholder bemærkninger til enkelte punkter i dette kapitel. I det følgende beskrives, hvordan danske myndigheder bør behandle sager om anerkendelse af udenlandske ægteskaber.

I punkt 9.2. foretages en nærmere beskrivelse af de dokumenter, som parterne skal fremlægge i forbindelse med sagsbehandlingen, og om myndighedens indhentelse af oplysninger i øvrigt.

I afsnit 9.3. foretages en gennemgang af de betingelser, som skal være opfyldt, for at ægteskabet kan anerkendes.

De særlige forhold, som myndigheden skal være opmærksom på ved anerkendelse af udenlandske registrerede partnerskaber mellem to personer af samme køn, er beskrevet i punkt 9.4.

Det bemærkes, at danske myndigheder ikke bør medvirke til accept af tvangsægteskaber. Hvis en myndighed ved behandlingen af en sag om anerkendelse af et udenlandsk ægteskab får mistanke om, at en part er blevet tvunget til at indgå ægteskabet, bør myndigheden forelægge sagen for Familieretshuset.

9.2. Indhentning af oplysninger, dokumenter m.v.

9.2.1. Dokumenter

En myndighed, der skal tage stilling til anerkendelse af et udenlandsk ægteskab, bør sikre sig, at den er i besiddelse af de nødvendige dokumenter og oplysninger. Det anbefales, at parterne udfylder skemaet "Oplysninger om udenlandsk vielse". Skemaet findes på familieretshuset.dk. Parterne skal besvare alle punkter i skemaet.

Derudover bør myndigheden være i besiddelse af følgende dokumentation og oplysninger:

- Det originale vielsesdokument. En udskrift eller kopi af vielsesdokumentet, der er bekræftet af den myndighed, der har udstedt det originale dokument, kan dog anvendes i stedet. Vielsesdokumenter fra udlandet skal forelægges i original og kan derfor ikke indsendes digitalt til myndigheden.
- Vielsesdokumentets ægthed skal være bekræftet gennem legalisering eller apostillepåtegning. Dette gælder dog ikke dokumenter fra en lang række lande. Se beskrivelsen af legalisering og apostillepåtegning i vejledning nr. 11344 af 30. december 2015 om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet.
- Dokumentation for at vielsen er registreret eller lignende, hvis vielsen efter loven i det land, hvor vielsen blev foretaget, kun er gyldig, når vielsen er registreret eller lignende.
- Oversættelse af dokumenterne. Dokumentationen behøver dog ikke at være oversat, hvis det er muligt at behandle sagen på betryggende vis uden oversættelse, f.eks. fordi myndighedens medarbejdere behersker det udenlandske sprog.

I visse situationer bør en dansk myndighed ikke kræve udenlandske dokumenter fremlagt. Dette er beskrevet i punkt 9.2.3.

9.2.2. Oplysninger om vielsesregler i andre lande

Anerkendelse af et udenlandsk ægteskab kan forudsætte kendskab til vielsesreglerne m.v. i det land, hvor vielsen blev foretaget. På familieretshuset.dk offentliggør Familieretshuset de oplysninger om vielser i andre lande, som Familieretshuset har kendskab til. Stillingtagen til anerkendelse af et udenlandsk ægteskab forudsætter derfor, at den pågældende danske myndighed undersøger, om hjemmesiden indeholder relevante oplysninger om vielser i det land, hvor vielsen blev foretaget, medmindre myndigheden på anden måde har kendskab til vielsesreglerne i det pågældende land.

Indeholder hjemmesiden ikke oplysninger om vielser i det land, hvor vielsen blev foretaget, og kan myndigheden ikke selv få oplyst nærmere om vielse i det pågældende land, bør sagen forelægges for Familieretshuset.

Stemmer oplysningerne på hjemmesiden ikke overens med de dokumenter og oplysninger om vielsen, som myndigheden er i besiddelse af, bør sagen forelægges for Familieretshuset.

Familieretshuset kan hjælpe med at fremskaffe oplysninger fra andre lande. Dette er beskrevet i punkt 9.5.

Herudover kan myndigheden på Udlændinge Informations Portalen (UIP) på nydanmark.dk undersøge, om udlændingemyndighederne (Udlændingestyrelsen og Styrelsen for International Rekruttering og Integration) har behandlet en ansøgning fra parterne om familiesammenføring. Hvis dette er tilfældet, kan myndigheden bede parterne om en kopi af udlændingemyndighedernes afgørelse. Udlændingemyndighederne har oplyst, at man som udgangspunkt i sager om familiesammenføring altid tager stilling til, om parterne har indgået ægteskab og til gyldigheden af ægteskabet. Hvis udlændingemyndighederne har vurderet, at det udenlandske ægteskab kan anerkendes efter dansk ret, anvendes ordet ”ægtefæller” om parterne i afgørelsen. Modsat vil det også fremgå af afgørelsen, hvis udlændingemyndighederne ikke kan anerkende ægteskabet. Har udlændingemyndighederne anerkendt det udenlandske ægteskab, kan andre myndigheder lægge til grund, at ægteskabet kan anerkendes i Danmark. Hvis myndigheden er i besiddelse af oplysninger, der tyder på, at ægteskabet ikke bør anerkendes, bør sagen drøftes med den udlændingemyndighed, der har anerkendt ægteskabet.

Er en vielse foretaget på Færøerne eller i Grønland, er der tale om en dansk vielse. Tilsvarende er der tale om en dansk vielse, når vielsen er foretaget på en dansk ambassade i udlandet, jf. ægteskabslovens § 22, stk. 2. Der opstår derfor ikke spørgsmål om anerkendelse af sådanne ægteskaber.

Er vielsen foretaget i udlandet af en dansk folkekirkepræst, skal det undersøges, om præsten var bemyndiget til dette af kirkeministeren, jf. ægteskabslovens § 22, stk. 1. Oplysninger herom fås hos Kirkeministeriet.

9.2.3. Situationer hvor dokumentation for et udenlandsk ægteskab ikke kræves fremlagt

En dansk myndighed bør ikke kræve udenlandske dokumenter fremlagt i følgende situationer:

- Parten er flygtning eller asylansøger.
- Det er umuligt eller meget vanskeligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe dokumentationen.

Parten er flygtning eller asylansøger

Hvis en flygtning eller asylansøger ikke er i besiddelse af de nødvendige vielsespapirer, bør danske myndigheder ikke kræve, at den pågældende kontakter myndighederne i det land, som den pågældende er flygtet fra, for at fremskaffe vielsespapirerne. Dette skyldes risikoen for, at udlændingen udsættes for (yderligere) forfølgelse ved henvendelsen. Af samme grund må danske myndigheder heller ikke kontakte de pågældende udenlandske myndigheder for at få oplysninger om parten. Det gælder i særlige tilfælde også, selvom parten efterfølgende er blevet dansk statsborger. Danske myndigheder bør derfor ikke kræve, at en flygtning eller asylansøger fremlægger dokumentation for en udenlandsk vielse.

Hvis parten har rejst til det land, hvorfra parten er flygtet, efter at parten har opnået flygtningestatus i Danmark, vil der dog normalt ikke være noget til hinder for at indhente oplysninger om parten fra det pågældende land. Parten bør orienteres herom, inden en myndighed indhenter oplysninger om parten fra det pågældende land.

Der er ikke noget til hinder for at kræve dokumentation fra andre lande, som en flygtning eller asylansøger har boet i, men som den pågældende ikke er flygtet fra.

Når en myndighed ikke kan kræve, at en flygtning eller asylansøger fremlægger dokumentation for et udenlandsk ægteskab, bør myndigheden forelægge sagen for Familieretshuset, jf. punkt 9.5. Det samme

gælder i situationer, hvor en flygtning eller asylansøger fremlægger dokumentation for et udenlandsk ægteskab, men hvor dokumentet ikke er legaliseret eller har en apostillepåtegning, jf. punkt 9.2.1., og hvor myndigheden ikke kan kræve en sådan påtegning, fordi parten er flygtning eller asylansøger.

Umuligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe dokumentationen

I nogle situationer er det umuligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe dokumentation for et udenlandsk ægteskab. Det er parten, der skal dokumentere dette.

Hvis myndigheden vurderer, at det er umuligt for parten at fremskaffe den ønskede dokumentation, bør myndigheden efter et konkret skøn undlade at kræve dokumentationen fremlagt. Som eksempel på dette kan nævnes, at den udenlandske myndighed ikke reagerer på gentagne henvendelser om dokumentationen.

Det er ikke til hinder for at kræve dokumentationen fremlagt, at det tager lang tid at fremskaffe dokumentationen, eller at parten skal betale et gebyr for dokumentationen.

Hvis myndigheden vurderer, at det ikke er umuligt eller byrdefuldt for parten at fremskaffe den ønskede dokumentation, eller parterne ikke ønsker at medvirke aktivt til sagens oplysning, kan myndigheden henlægge ansøgningen.

Familieretshuset offentliggør på familieretshuset.dk oplysninger om, fra hvilke lande det ikke er muligt at fremskaffe dokumentation for en vielse, i det omfang der er kendskab til sådanne oplysninger.

9.2.4. Situationer hvor dokumentation for et udenlandsk ægteskab er fremlagt, men hvor myndigheden er i tvivl om dokumentets ægthed

Har en myndighed fået forelagt et originalt vielsesdokument, men er i tvivl om dokumentets ægthed f.eks. på grund af forholdene i det land, hvor dokumentet er udstedt, og uanset om dokumentet eventuelt er bekræftet gennem legalisering eller apostillepåtegning, eller det f.eks. af de årsager, der er nævnt i punkt 9.2.3., ikke er muligt at få en sådan bekræftelse, bør myndigheden forelægge sagen for Familieretshuset, jf. punkt 9.5. For nærmere oplysninger om dokumenter fra forskellige lande henvises til familieretshuset.dk.

9.3. Betingelserne for at anerkende et udenlandsk ægteskab

Når de dokumenter m.v., der er nævnt ovenfor, er fremlagt, skal myndigheden sikre sig, at det udenlandske ægteskab opfylder betingelserne for at blive anerkendt i Danmark.

Et udenlandsk ægteskab anerkendes, hvis ægteskabet er gyldigt i det land, hvor ægteskabet er indgået, jf. ægteskabslovens § 22 b, stk. 1.

Et ægteskab kan, uanset at det er gyldigt i det land, hvor det er indgået, efter ægteskabslovens § 22 b, stk. 2, ikke anerkendes i følgende situationer:

- Parterne ikke var samtidig til stede under vielsen.
- Der er tale om et proformaægteskab med det afgørende formål at opnå ret til ophold i Danmark, i et land, der er tilsluttet Den Europæiske Union eller er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, eller i Schweiz. Proformaægteskaber er beskrevet i punkt 2.11.
- En af parterne var på vielsestidspunktet ikke fyldt 18 år.
- Anerkendelse af ægteskabet strider mod grundlæggende danske retsprincipper.

Det bemærkes, at betingelserne i relation til proformaægteskab og ægteskabsalderen ikke gælder udenlandske ægteskaber, der er anerkendt i Danmark inden henholdsvis den 1. januar 2019 og 1. februar 2017.

Det er ikke en betingelse for at anerkende et udenlandsk ægteskab, at vielsen opfyldte de lovgivningsmæssige krav for en dansk vielse.

I det følgende gennemgås de enkelte betingelser for at anerkende ægteskabet. Om muligheden for undtagelsesvist alligevel at anerkende ægteskabet, fordi der foreligger tvingende grunde herfor, og en manglende anerkendelse vil stille parret i en urimelig situation, henvises til punkt 9.3.6.

9.3.1. Ægteskabet skal være gyldigt i det land, hvor det er indgået

Et ægteskab, der er indgået i udlandet, anerkendes, hvis ægteskabet er gyldigt i det land, hvor ægteskabet er indgået, jf. ægteskabslovens § 22 b, stk. 1).

Et ægteskab kan, uanset at det er gyldigt i det land, hvor det er indgået, alligevel ikke anerkendes, hvis betingelserne nævnt i punkterne 9.3.2.-9.3.5. ikke er opfyldte. Hvorvidt dette er tilfældet afhænger af de betingelser for ægteskabets gyldighed, der gælder i det pågældende land. Vurderingen af, om ægteskabet er gyldigt i indgåelseslandet, beror derfor på en nærmere undersøgelse. Som nævnt i punkt 9.2.2. offentliggør Familieretshuset på familieretshuset.dk de oplysninger om vielser i andre lande, som styrelsen har kendskab til.

Gyldigheden af et ægteskab kan bl.a. være betinget af, at vielsen er foretaget af en myndighed eller person, der var bemyndiget til at foretage vielser i det land, hvor ægteskabet er indgået.

I nogle lande er en vielse kun gyldig, hvis vielsen er foretaget af en offentlig myndighed. Dette kan bl.a. indebære, at en vielse, der alene er foretaget af en kirkelig myndighed i et sådant land, ikke er gyldig. Ligeledes kan gyldigheden være betinget af, at vielsen er registreret hos en offentlig myndighed.

At en vielse er foretaget af myndigheder, der hører til et andet land end det land, hvor vielsen blev foretaget, f.eks. en vielse, der er foretaget på et andet lands ambassade, eller af personer, der ikke har et klart tilhørsforhold til en myndighed, kan også betyde, at ægteskabet efter det pågældende lands lovgivning ikke er gyldigt.

Når vielsesdokumentet er legaliseret eller forsynet med apostillepåtegning, er der dog normalt ikke grund til at betvivle vielsesbemyndigelsen.

En vielse, der er foretaget på en udenlandsk ambassade i Danmark, er ugyldig efter dansk ret. Dette gælder dog ikke vielser, der er foretaget på Norges eller Sveriges ambassade i Danmark. Der henvises til bilag 1.

Sager, hvor der opstår spørgsmål om ægteskabets gyldighed i det land, hvor det blev indgået, bør forelægges for Familieretshuset, jf. punkt 9.5.

9.3.2. Begge parter skal have været til stede ved vielsen

Et dansk ægteskab er kun gyldigt, når begge parter samtidig er fysisk til stede ved vielsen, jf. ægteskabslovens § 20, stk. 2, og § 21, stk. 1.

I nogle lande kan man blive gift, selvom en af parterne eller begge parter ikke fysisk er til stede ved vielsen. Dette forudsætter normalt, at den fraværende part er repræsenteret af en stedfortræder eller fuldmægtig, som på partens vegne giver samtykke til vielsen. En sådan vielse kaldes en stedfortrædervielse.

Et udenlandsk ægteskab anerkendes ikke, hvis parterne ikke var samtidig til stede ved vielsen, jf. ægteskabslovens § 22 b, stk. 2, nr. 1. Dette gælder uanset, om ægteskabet er gyldigt i det land, hvor det er indgået.

9.3.3. Der må ikke være tale om et proformaægteskab

Efter ægteskabslovens § 21, stk. 1, 2. pkt., er en vielse foretaget i Danmark kun gyldig, hvis den ikke strider mod § 8 a i ægteskabsloven. Efter denne bestemmelse må ægteskab ikke indgås, hvis der er bestemte grunde til at antage, at der er tale om et proformaægteskab med det afgørende formål at opnå ret til ophold i Danmark, i et land, der er tilsluttet Den Europæiske Union eller er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, eller i Schweiz. Proformaægteskaber er beskrevet i punkt 2.11.

Udenlandske proformaægteskaber som defineret i ægteskabslovens § 8 a anerkendes ikke i Danmark, jf. ægteskabsloven § 22 b, stk. 2, nr. 2.

Den myndighed, der til brug for behandlingen af en sag skal tage stilling til anerkendelse af et udenlandsk ægteskab, skal således overveje, om der kan være tale om et proformaægteskab, der havde til formål at give en ægtefælle ret til ophold i EU. Hvis der er mistanke om, at der er tale om et proformaægteskab, skal parternes forhold på vielsestidspunktet undersøges på samme måde som beskrevet i punkt 2.11. Mistanke om proformaægteskab kan bygge på myndighedens tidligere kendskab til parterne og oplysninger i den sag, hvori anerkendelsen af det udenlandske ægteskab indgår.

Spørgsmål om at afvise at anerkende et udenlandsk ægteskab under henvisning til, at der er tale om et proformaægteskab, kan forelægges for Familieretshuset.

Betingelsen om, at der ikke må være tale om et proformaægteskab i strid med ægteskabslovens § 8 a, trådte i kraft den 1. januar 2019. Det følger af § 4, stk. 3, i lov nr. 1321 af 27. november 2018, at betingelsen ikke gælder, hvis en dansk myndighed har anerkendt ægteskabet inden den 1. januar 2019. Et udenlandsk ægteskab, som en dansk myndighed har anerkendt inden den 1. januar 2019, skal derfor anerkendes, selvom der er tale om et proformaægteskab, forudsat at de øvrige betingelser for at anerkende ægteskabet er opfyldte.

9.3.4. Begge parter skal ved vielsen være fyldt 18 år

Efter dansk ret er ægteskabsalderen 18 år, jf. ægteskabslovens § 2. I visse lande er ægteskabsalderen lavere end i Danmark, og danske myndigheder vil derfor i nogle situationer skulle tage stilling til anerkendelse af ægteskaber, der er indgået af mindreårige.

Udenlandske ægteskaber, der er indgået af mindreårige, anerkendes ikke i Danmark, jf. ægteskabsloven § 22 b, stk. 2, nr. 3. Dette gælder uanset, hvornår ægteskabet er indgået, dvs. også for ægteskaber, hvor der er forløbet lang tid fra ægteskabets indgåelse og til, at en dansk myndighed skal tage stilling til spørgsmålet om anerkendelse af ægteskabet.

For EU-/EØS-statsborgere og disses ægtefæller gælder det særlige, at ægteskabet anerkendes, uanset om det er indgået af en mindreårig, jf. ægteskabslovens § 22 b, stk. 4.

Betingelsen om, at begge parter ved vielsen skal være fyldt 18 år, blev indført ved en lovændring, der trådte i kraft den 1. februar 2017. Betingelsen finder ikke anvendelse, hvis en dansk myndighed har anerkendt ægteskabet inden lovens ikrafttræden, og de øvrige betingelser for at anerkende ægteskabet er opfyldte. Der henvises til § 4, stk. 4, i lov nr. 81 af 24. januar 2017 om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, udlændingeloven og værgemålsloven (Afskaffelse af muligheden for dispensation fra alderskrav ved indgåelse af ægteskab, anerkendelse af udenlandske ægteskaber og forhøjelse af gebyret for prøvelse af ægteskabsbetingelserne).

9.3.5. Anerkendelse af ægteskabet må ikke stride mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public)

Udenlandske afgørelser anerkendes ikke i Danmark, hvis de strider mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public). Dette er tilfældet, hvis afgørelsen er uforenelig med de fundamentale principper, som det danske retssamfund bygger på, og det derfor er udelukket at anerkende afgørelsen i Danmark. Dette gælder også ved anerkendelse af udenlandske ægteskaber, jf. ægteskabslovens § 22 b, stk. 2, nr. 4.

Om et udenlandsk ægteskab, der i øvrigt opfylder betingelserne for at blive anerkendt efter ægteskabslovens § 22 b, strider mod ordre public og af den grund ikke kan anerkendes, beror på en konkret vurdering.

Overvejer en myndighed, om der er grundlag for ikke at anerkende et ægteskab på grund af ordre public, bør sagen forelægges for Familieretshuset, jf. punkt 9.5.

9.3.6. Tilfælde, hvor ægteskabet undtagelsesvist kan anerkendes, hvis der foreligger tvingende grunde herfor, og parterne stilles i en urimelig situation

Det kan ikke udelukkes, at der kan være tilfælde, hvor parterne stilles i en urimelig situation, hvis deres udenlandske ægteskab ikke anerkendes.

Ægteskabet kan derfor undtagelsesvist anerkendes, hvis der foreligger tvingende grunde herfor, og en manglende anerkendelse vil stille parterne i en urimelig situation, jf. ægteskabslovens § 22 b, stk. 3.

Er det således f.eks. på grund af en af parternes dødsfald umuligt at løse de retlige udfordringer, der opstår, fordi det udenlandske ægteskab ikke anerkendes, kan det tale for, at ægteskabet alligevel anerkendes. Denne situation kan f.eks. opstå i forhold til at fastslå faderskabet til fælles børn og parternes gensidige arveret.

Muligheden for alligevel at anerkende ægteskabet skal anvendes i et meget begrænset omfang. En myndighed, som skal tage stilling hertil, skal således anlægge en yderst restriktiv vurdering.

Det forhold, at parterne har eller venter et fællesbarn, vil således ikke alene kunne begrunde en anerkendelse af ægteskabet.

Ægteskabet kan heller ikke uden videre anerkendes, selvom parterne har haft en langvarig tilknytning til hinanden. Dette gælder uanset, om de har levet sammen gennem længere tid eller har indgået ægteskab i et land, hvor samfundsnormer tilsiger, at samliv kun kan foregå inden for rammerne af et ægteskab.

Det vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, om ægteskabet helt undtagelsesvist kan anerkendes.

Sager, hvor en myndighed overvejer at anerkende ægteskabet, fordi det vurderes, at der foreligger tvingende grunde herfor, og en manglende anerkendelse vil stille parterne i en urimelig situation, bør forelægges for Familieretshuset, jf. punkt 9.5.

9.4. Særligt om udenlandske partnerskaber mellem to personer af samme køn

For anerkendelse i Danmark af udenlandske registrerede partnerskaber mellem to personer af samme køn gælder de samme betingelser som for anerkendelse af udenlandske ægteskaber, jf. ægteskabslovens § 22 c. Det er dog en yderligere betingelse, at retsvirkningerne af det udenlandske registrerede partnerskab mellem to personer af samme køn svarer til retsvirkningerne af et registreret partnerskab efter dansk ret.

Registrerede partnerskaber mellem to personer af samme køn indgået i en række lande anerkendes umiddelbart i Danmark, hvis ægteskabslovens betingelser, der er nævnt i punkt 9.3., er opfyldte. Der findes på Familieretshusets hjemmeside familieretshuset.dk en liste over, hvilke lande der er tale om.

Skal en myndighed tage stilling til anerkendelse af et registreret partnerskab mellem to personer af samme køn indgået i et andet land end de, der er omtalt på Familieretshusets hjemmeside, bør myndigheden forelægge sagen for Familieretshuset, der undersøger, om retsvirkningerne af et registreret partnerskab fra det pågældende land svarer til retsvirkningerne af et registreret partnerskab efter dansk ret.

9.5. Forelæggelse for Familieretshuset

Som det fremgår af ovenstående, er der situationer, hvor en myndighed bør forelægge spørgsmål om anerkendelse af et udenlandsk ægteskab eller registreret partnerskab for Familieretshuset. Dette gælder bl.a. sager, hvor der opstår tvivl om gyldigheden af ægteskabet i det land, hvor vielsen er foretaget, sager, hvor der er mistanke om, at ægteskabet er indgået under tvang, og sager, hvori der opstår spørgsmål om at anerkende et ægteskab efter ægteskabslovens § 22 b, stk. 3, fordi der foreligger tvingende grunde herfor, og parterne stilles i en urimelig situation, hvis ægteskabet ikke anerkendes.

Familieretshuset har ikke kompetence til at godkende udenlandske ægteskaber eller til at bestemme, at et udenlandsk ægteskab skal anerkendes eller ikke anerkendes i Danmark. Familieretshuset kan alene bistå andre myndigheder med at hjælpe med at afklare, om et udenlandsk ægteskab opfylder betingelserne for anerkendelse i Danmark, og kan afgive en udtalelse om dette.

En forelæggelse skal indeholde følgende oplysninger og dokumenter:

- 1) Myndigheden skal angive grunden til, at sagen forelægges, herunder hvilke spørgsmål myndigheden ønsker afklaret.
- 2) Skemaet "Oplysninger om udenlandsk vielse" der findes på familieretshuset.dk. Parterne skal have besvaret alle punkter i skemaet.
- 3) De originale dokumenter, der fremgår af punkt 9.2.1., jf. dog nr. 4. Dokumenterne skal være oversat til dansk eller engelsk af en uddannet translatør el.lign.
- 4) Hvis sagen forelægges, fordi en part gør gældende, at det er umuligt eller byrdefuldt at fremskaffe dokumentationen fra udlandet, skal der fremlægges dokumentation for dette eller nærmere oplysninger herom. Der henvises til punkt 9.2.3.

Afklaring af de spørgsmål, som myndigheden har forelagt, kræver ofte, at Familieretshuset indhenter oplysninger fra andre lande. Dette kan være forbundet med omkostninger. Den myndighed, der forelægger sagen, skal refundere de udgifter, som Familieretshuset må afholde til sådanne undersøgelser af sagen, og det skal derfor fremgå af forelæggelsen, at myndigheden vil afholde eventuelle udgifter.

Endelig skal det fremgå af forelæggelsen, at den forelæggende myndighed har indhentet samtykke fra de personer, om hvem der indsendes personoplysninger, og gjort dem bekendt med deres rettigheder efter databeskyttelseslovgivningen og med, at sagen forelægges for Familieretshuset.

Hvis ikke ovenstående dokumentation m.v. fremlægges, kan Familieretshuset ikke afgive en udtalelse om anerkendelse af ægteskabet i Danmark.

10. Omdannelse af registreret partnerskab til ægteskab

Et partnerskab, der er indgået efter lov om registreret partnerskab, kan efter parternes fælles ønske omdannes til et ægteskab. Anmodning om omdannelse skal ske på blanketten: "Omdannelse af registreret partnerskab til ægteskab", jf. ægteskabsbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 9.

Anmodningen skal indgives til den kommune, hvor partnerskabet er indgået.

Når kommunen modtager anmodningen, skal det kontrolleres, at der er tale om en fælles anmodning, og at partnerskabet er indgået i Danmark. Er disse betingelser opfyldt, omdanner kommunen partnerskabet til et ægteskab ved at udstede en vielsesattest til parterne med den oprindelige registreringsdato som indgåelsesdato. Er partnerskabet registreret i CPR, skal kommunen samtidig ændre registreringen i CPR, sådan at det registreres der, at parterne er gift med hinanden fra datoen for indgåelsen af partnerskabet.

Ordningen med omdannelse er ikke tidsbegrænset, og den gælder også for parter, der har indgået registreret partnerskab i Danmark, og som bor i udlandet.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet, den 19. december 2022

PERNILLE ROSENKRANTZ-THEIL

/ Carina Fogt-Nielsen

1. Er afslag på at lade et par indgå ægteskab i Danmark på grund af manglende lovligt ophold her i landet foreneligt med parrets menneskerettigheder

Efter artikel 12 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (Menneskerettighedskonventionen) har giftefærdige mænd og kvinder ret til at indgå ægteskab og stifte familie i overensstemmelse med de nationale love om udøvelsen af denne ret. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med konventionens artikel 8 om respekt for familielivet og privatlivet. Rettighederne i artikel 12 er imidlertid relative, og den materielle beskyttelse heraf begrænset, idet rettighederne kan undergives sådan lovmæssig regulering, som staten finder passende. Medlemsstaterne har et ganske vidt skøn dog sådan, at en regulering af bl.a. adgangen til at kunne indgå ægteskab skal være i overensstemmelse med et almindeligt legalitetsprincip.

Det fremgår af forarbejderne til ægteskabslovens § 11 a, at det er regeringens opfattelse, at betingelsen om, at begge parter skal have lovligt ophold i Danmark for at indgå ægteskab her i landet, er i overensstemmelse med rammerne for medlemsstaternes adgang i artikel 12 i Menneskerettighedskonventionen til at fastsætte nationale love om udøvelsen af retten til at indgå ægteskab.

Endvidere følger det af artikel 14 i Menneskerettighedskonventionen, at rettigheder i henhold til konventionen beskyttes uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold. Det grundlæggende kriterium for anvendelsen af artikel 14 er, at der skal være tale om sammenlignelige situationer. Er en forskelsbehandling i sammenlignelige situationer objektiv og rimelig begrundet, foreligger der ikke diskrimination. Heri ligger, at en forskelsbehandling skal varetage et anerkendelsesværdigt formål og være proportional for ikke at være omfattet af diskriminationsforbudet.

Af forarbejderne til ægteskabslovens § 11 a fremgår det endvidere, at det er regeringens opfattelse, at en udlænding, der opholder sig en kortere periode i Danmark, mens en ansøgning om opholdstilladelse behandles, ikke er i en sammenlignelig situation med en anden udlænding med et egentligt lovligt ophold her i landet. Reglerne kan således ikke generelt antages at stride mod konventionen.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol foretager som udgangspunkt ikke en generel eller abstrakt vurdering af, om en medlemsstats retstilstand er forenelig med konventionen. Det afgørende er den konkrete anvendelse af regelsættet. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol foretager således en vurdering af, hvorvidt der i det konkrete tilfælde foreligger en krænkelse af en af de i konventionen sikrede rettigheder eller friheder.

Ved behandlingen af konkrete sager om dispensation fra kravet om lovligt ophold i Danmark skal det således sikres, at konventionen er overholdt.

2. Anerkendelse af udenlandske ægteskaber

Konventioner om ægteskab

Danmark har tiltrådt den nordiske ægteskabskonvention. Denne konvention handler ikke direkte om anerkendelse af vielser fra de andre nordiske lande (Finland, Island, Norge og Sverige), men artikel 1 og 2 i konventionen forudsætter, at Danmark anerkender vielser fra de andre nordiske lande. Den gældende udgave af artikel 1 findes i bekendtgørelse nr. 23 af 4. april 1974, og den gældende udgave af artikel 2 findes i bekendtgørelse nr. 68 af 17. august 1970. Konventionen er senere ændret flere gange, men disse ændringer vedrører ikke artikel 1 og 2.

Danmark har endvidere tiltrådt De Forenede Nationers konvention af 7. november 1962 om samtykke til ægteskab, mindstealder for ægteskab og registrering af ægteskaber. Denne konvention har ikke betydning for spørgsmål om anerkendelse af udenlandske vielser. Konventionen findes i bekendtgørelse nr. 50 af 7. maj 1965, Lovtidende C.

Danmark har ikke tiltrådt Haagerkonventionerne af 1902 eller 1978 om vielser.

Vielse på udenlandske ambassader i Danmark

Efter ægteskabslovens § 22, stk. 4, kan det ved overenskomst med fremmed stat bestemmes, at ægteskaber, der indgås for vedkommende lands præster eller diplomatiske eller konsulære tjenestemænd her i landet, er gyldige i Danmark. Dette indebærer, at sådanne ægteskaber er ugyldige, hvis der ikke er indgået en sådan overenskomst om vielse mellem Danmark og det pågældende land.

Danmark har indgået overenskomst om vielse med Sverige, jf. bekendtgørelse nr. 252 af 4. december 1909.

Danmark har endvidere indgået overenskomst om vielse og indgåelse af registreret partnerskab med Norge, jf. bekendtgørelse nr. 34 af 12. november 1998, Lovtidende C, og bekendtgørelse nr. 27 af 29. september 2006.

Danmarks internationale forpligtelser ved anerkendelse af udenlandske ægteskaber

En manglende ret til at indgå ægteskab eller et afslag på anerkendelse af et ægteskab indgået i udlandet kan efter omstændigheder udgøre et indgreb i retten til privatliv og retten til at indgå ægteskab efter artikel 8 og 12 i Menneskerettighedskonventionen.

Det følger af artikel 8 i Menneskerettighedskonventionen, at enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv. Beskyttelsen efter denne bestemmelse er imidlertid ikke absolut. Der kan gøres indgreb i de nævnte rettigheder, hvis indgrebet er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund (dvs. opfylder kravet om proportionalitet) til varetagelse af nærmere bestemte anerkendelsesværdige formål, herunder at beskytte andres rettigheder og friheder, jf. konventionens artikel 8, stk. 2.

Det følger endvidere af artikel 12 i Menneskerettighedskonventionen, at giftefærdige mænd og kvinder har ret til at indgå ægteskab og stifte familie i overensstemmelse med de nationale love om udøvelsen af denne ret. Retten til at indgå ægteskab er således ikke en absolut rettighed og kan derfor nationalt underkastes både formelle og materielle begrænsninger. Det følger dog af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at sådanne begrænsninger ikke må begrænse retten i et sådant omfang, at selve kernen i retten gøres indholdsløs.

Af forarbejderne til ægteskabslovens § 22 b, stk. 2, om grunde til ikke at anerkende et udenlandsk ægteskab fremgår det, at bestemmelsen forudsættes administreret sådan, at Danmarks internationale forpligtelser overholdes, navnlig i forhold til retten til familieliv efter artikel 8 i Menneskerettighedskonventionen.